

SÉANCE DU MERCREDI 30 NOVEMBRE 1938.

VERGADERING VAN WOENSDAG 30 NOVEMBER 1938.

SOMMAIRE :

EXCUSES :

Absences motivées, page 114.

PROPOSITION DE LOI :

IMPRESSION, DISTRIBUTION :

Le bureau a autorisé l'impression et la distribution d'une proposition de loi, p. 114.

BUDGETS D'ORDRE FINANCIER :

1. DISCUSSION :

Suite de la discussion générale des budgets d'ordre financier pour l'exercice 1939 :

- 1° Budget des voies et moyens;
- 2° Budget de la dette publique;
- 3° Budget des pensions;
- 4° Budget des non-valeurs et remboursements;
- 5° Budget des recettes et dépenses pour ordre. *Orateurs :*
MM. Elias, Van Acker, p. 114. — M. Duysburgh, p. 121.
— MM. De Winde, Philippart, Hoyaux, p. 124.

2. COMMUNICATION DU BUREAU :

M. le président déclare irrecevable l'amendement proposé par le gouvernement à l'article 3 du budget des voies et moyens, p. 124.

PROJETS DE LOI (Dépôt) :

1. M. De Vrieschauer, ministre des colonies, dépose les projets de loi :

- 1° Arrêtant les comptes généraux de la colonie des années 1933 et 1934 et contenant le règlement définitif des budgets des exercices 1932 et 1933;
- 2° Arrêtant les comptes généraux du Ruanda-Urundi des années 1933 et 1934 et contenant le règlement définitif des budgets des exercices 1932 et 1933, p. 121.

2. M. Heymans, ministre des affaires économiques, des classes moyennes et de l'agriculture, dépose un projet de loi relatif à la recherche et à l'exploitation des roches bitumeuses, du pétrole et des gaz combustibles, p. 121.

QUESTIONS :

Des questions ont été remises au bureau par MM. Butaye, Elias, Missiaen, Schevenels, Truffaut, p. 130.

ANN. PARLEM. CH. DES REPR. — SESSION ORDINAIRE DE 1938-1939.
PARLEM. HAND. KAMER DER VOLKSVERTEG. — GEWONE ZITTING 1938-1939.

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGINGEN :

Berichten van verhindering, bladzijde 114.

WETSVOORSTEL :

DRUKKEN, RONDEDELING :

Het bureau verleent machtiging tot het drukken en ronddeelen van een wetsvoorstel, blz. 114.

BEGROOTINGEN VAN FINANCIËLEEN AARD :

1. BEHANDELING :

Voortzetting van de algemeene behandeling van de begrootingen van financieelen aard voor het dienstjaar 1939 :

- 1° Rijksmiddelenbegrooting;
- 2° Rijkschuldbegrooting;
- 3° Begrooting van pensioenen;
- 4° Begrooting van kwade posten en terugbetalingen;
- 5° Begrooting van ontvangsten en uitgaven voor orde
Sprekers : de heeren Elias, Van Acker, blz. 114. — De heer Duysburgh, blz. 121. — De heeren De Winde, Philippart, Hoyaux, blz. 124.

2. MEDEDELING VANWEGE HET BUREAU :

De voorzitter verklaart dat het amendement voorgesteld door de regering aan artikel 3 van de oegrooting van 's Rijksmiddelen niet ontvankelijk is, blz. 124.

WETSONTWERPEN (Indiening) :

1. De heer De Vrieschauer, minister van koloniën, legt ter tafel de wetsontwerpen :

- 1° Houdende sluiting der algemeene rekeningen van de kolonie voor de jaren 1933 en 1934 en behelzende de definitieve regeling der begrootingen van de dienstjaren 1932 en 1933;
- 2° Houdende sluiting der algemeene rekeningen van Ruanda-Urundi voor de jaren 1933 en 1934 en behelzende de definitieve regeling der begrootingen van de dienstjaren 1932 en 1933, blz. 121.

2. De heer Heymans, minister van economische zaken, middenstand en landbouw, legt ter tafel een ontwerp van wet betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuse gesteenten, van petroleum en van verbrandingsgassen, blz. 121.

VRAGEN :

Vragen werden gesteld door de heeren Butaye, Elias, Missiaen, Schevenels, Truffaut, blz. 130.

PRESIDENCE DE M. HUYSMANS, PRESIDENT.

VOORZITTERSCHAP VAN DEN HEER HUYSMANS, VOORZITTER.

MM. Amelot et Gelders, secrétaires, prennent place au bureau.

De heeren Amelot en Gelders, secretarissen, nemen plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 heures.

De vergadering wordt geopend te 14 uur.

EXCUSÉS.

MM. Craeybeekx et Relecom, indisposés, et M. Butaye, retenu par un deuil de famille, prient la Chambre d'excuser leur absence à la séance de ce jour.

MM. Martel et Vouloir, indisposés, et M. Rombauts, retenu par des devoirs de famille, prient la Chambre d'excuser leur absence à la séance de ce jour et à celle de demain.

— Pris pour information.

VERONTSCHULDIGINGEN.

Voor heden : de heeren Craeybeekx en Relecom, ongesteld, en de heer Butaye, wegens rouw.

Voor heden en morgen : de heeren Martel en Vouloir, ongesteld, en de heer Rombauts, wegens gezinsplichten.

— Voor kennisneming.

PROPOSITION DE LOI. — WETSVOORSTEL.

Impression et distribution. — Drukken en ronddeelen.

Le bureau a autorisé l'impression d'une proposition de loi (de M. Philippart) modifiant la loi du 26 avril 1929 portant revision du Code électoral.

— Cette proposition de loi sera imprimée et distribuée avec ses développements.

Het bureau heeft het drukken toegelaten van een wetsvoorstel (van den heer Philippart) tot wijziging van de wet van 26 April 1929 tot herziening van het Kieswetboek.

— Dit wetsvoorstel zal met zijn toelichting gedrukt en rondgedeeld worden.

BUDGETS D'ORDRE FINANCIER POUR L'EXERCICE 1939 : 1° VOIES ET MOYENS; 2° DETTE PUBLIQUE; 3° PENSIONS; 4° NON-VALEURS ET REMBOURSEMENTS; 5° RECETTES ET DÉPENSES POUR ORDRE.

Suite de la discussion générale.

BEGROOTINGEN VAN FINANCIËLEEN AARD VOOR HET DIENSTJAAR 1939 : 1° RIJKSMIDDELEN; 2° RIJKSSCHULD; 3° PENSIOENEN; 4° KWADE POSTEN EN TERUGBETALINGEN; 5° ONTVANGSTEN EN UITGAVEN VOOR ORDRE.

Vervolg van de algemeene bespreking.

M. le président. — Nous poursuivons la discussion générale des budgets d'ordre financier pour l'exercice 1939.

Jusqu'à présent, des membres appartenant aux quatre partis, socialiste, libéral, catholique et rexiste, ont pris la parole. Il reste à entendre les orateurs mandatés par deux partis, qui ont respectivement désigné MM. Elias et Relecom.

Wij zetten de algemeene bespreking van de begrotingen van financiële aard voor het dienstjaar 1939 voort.

Tot nu toe, hebben leden behoorende tot de vier partijen, socialistische, liberale, katholieke en rexistische, het woord genomen. De woordvoerders van twee partijen, welke respectievelijk de heeren Elias en Relecom hebben aangewezen, blijven nog te hooren.

Het woord is aan den heer Elias.

De heer Elias (op het spreekgestoelte). — Mevrouwen, mijne heeren, men zou moeilijk kunnen beweren dat vóór de bespreking van de begrooting van 's lands middelen inkomsten en uitgaven, een gepassioneerde belangstelling bestaat.

De reden ervan is niet zoozeer te zoeken in andere politieke gebeurtenissen die heel wat meer de aandacht op zich vestigen, dan wel hoofdzakelijk, naar ons oordeel, om wille van het zeer relatief belang dezer bespreking zelf.

Er zijn, inderdaad, verschillende omstandigheden die deze bespreking, in plaats van ze te maken tot de hoofdschotel van de parlementaire bedrijvigheid, ze integendeel terugbrengen tot een zeer groote bijkomstigheid.

Eerst en vooral, de overtuiging, die eenieder bezit, van het zeer precair en zeer betrekkelijk evenwicht dezer begrooting ingediend met een overschot van 117 miljoen die men echter reeds voor deze bespreking aanzienlijk ziet ineenschrompelen, tengevolge van de amendementen door de regeering zelf ingediend, zoodat het actief herleid wordt tot een zuiver theoretisch actief. Dit om natuurlijk in de lijn te blijven van de traditie en van al de vroegere begrootingen : er is, meen ik, nog geen enkele begrooting neergelegd geworden die theoretisch geen actief opleverde. Een bijkomstig iets is deze bespreking geworden ook door de traditie van het verleden.

Wij hebben geen enkelen waarborg, niettegenstaande het protest dat ieder jaar hier opgegaan is vanwege de Kamer, dat wij binnen enkele maanden niet een bijkomende kredietnota van een half milliard gaan moeten vinden, zooals dit vorig jaar het geval is geweest, en waarvan het grootste gedeelte niet ontstond door omstandigheden die het gevolg zijn van het stijgen van den index of van buitengewone omstandigheden, maar eenvoudig door bedragen die door de verschillende ministeries in het opmaken van hun begrooting niet werden voorzien. De volmacht die de regeering vraagt terzelfdertijd als zij ter stemming haar begrooting voorlegt, is een bewijs dat de regeering zich volledig bewust is van het zeer fictief karakter van de begrooting en dat zij op dit oogenblik reeds haar voorzorgsmaatregelen treft, en dat nog wel op een wijze die zonder twijfel een groot gedeelte van haar meerderheid tegen het hoofd moet stooten.

Moest de regeering inderdaad niet staan voor iets anders dan voor de aanpassing van de begrooting, dan zou zij in der waarheid op dit oogenblik reeds geen volmacht vragen die er op neerkomt een deflatiepolitiek voor te bereiden.

Hoe zouden wij ons dan voor deze bespreking kunnen warm maken? Het is de tweede maal dat wij dit jaar de begrooting van 's Rijks middelen bespreken en niemand heeft nu reeds de begrooting van dit jaar 1938 vergeten, niemand heeft vergeten het voorgewend evenwicht, het voorgewend boni van de voorgaande begrooting dat door een van de voorgangers van den tegenwoordigen minister van financiën hier, in de Kamer, tegen beter weten in, met een overdraagzame hooghartigheid werd verdedigd. Terzelfdertijd is in mekaar gestort het plan dat door die voorgaande regeering werd voorgesteld als een van de bijzonderste hervormingen op budgetak gebied, namelijk het aanleggen van een budgetair reservefonds. Er is meer. De belofte die het tegenwoordig ministerie zelf heeft gedaan, enkele maanden geleden, bij monde, indien ik mij niet vergis, van den

eersten minister en ook van den heer minister van financiën, is niet gehouden geworden. Men had ons gezegd, dat de begrotingen van 1938 en 1939 zouden samengekoppeld worden om het budget van 1938 in evenwicht te brengen en om het deficit, dat het gevolg was van een onvoldoende aanvulling van de nieuwe belastingen, weg te werken. Op dat oogenblik, staan wij voor wat betreft het budget van 1938 met een deficit van meer dan een half miljard, en de regering weet niet hoe zij dit zal wegwerken; zij vertrouwt op het boni der komende jaren ten einde door de eene of andere kasverrichting haar begrooting in evenwicht te brengen. Het is wel een der meest verrassende vaststellingen, die wij gedaan hebben in de commissie van financiën, bij de uitvoerige bespreking van deze begrooting en van de verschillende vraagstukken die daarbij te pas zijn gekomen, namelijk de geschiedenis van het herwaardeeringsfonds en van den goudvoorraad der Nationale Bank, dat heel de comptabiliteit van den Staat per slot van rekening niets anders is dan wat men in het Fransch noemt « un jeu d'écritures », waar men werkelijk niet moeite kan aan uitgeraken. Het is te begrijpen, dat men zich in deze omstandigheden niet al te druk maakt om het evenwicht van de begrooting. Dit evenwicht is trouwens een fictie.

Wij zullen hier niet de verschillende posten van inkomsten en uitgaven behandelen; wij zullen hier niet doen aan een berekening, een supputatie van de inkomsten, om te weten of deze al dan niet te hoog of te laag werden geschat. Ik veronderstel dat de achtbare heer De Winde, die zulks vorig jaar heeft gedaan met zoo weinig succes in de Kamer, maar, hélaas! zooveel succes in de werkelijkheid, deze berekening ook dit jaar zal doen...

De heer De Winde. — Ik droeg geen schuld aan de werkelijkheid.

De heer Elias. — Helaas, ze heeft uw voorspellingen bevestigd. Ik zal me dus met deze berekening niet bezig houden en zal evenmin uitweiden over hetgeen men zou mogen beschouwen van den eenen kant als een zeer lastig en ingewikkeld, maar van den anderen kant ook als een zeer gemakkelijk vraagstuk, namelijk dat der bespiegelingen over den economischen toestand, over de mogelijke ontwikkeling, de verbetering, de optimistische vooruitzichten en de pessimistische. Wij weten allemaal dat deze vraagstukken van den eenen kant zeer ingewikkeld zijn, maar van den anderen kant ook de mogelijkheid bieden om door een reeks slagwoorden en gemeenplaatsen tot een uitvoerige behandeling aanleiding te geven welke tot geen resultaten leiden kan.

Ik houd mij aan de feiten en als dusdanig mag ik vaststellen dat op dit oogenblik het evenwicht van de begrooting verbroken is door een vaststaand feit, nl. dat de verplichte verzekering tegen de werkloosheid, op dewelke gerekend werd voor 311 miljoen, en niet tegen 1 Januari komt. Na de beslissing die genomen werd in de rechterzijde van den Senaat, na deze van het blok der katholieken, na de moeilijkheden die zich voorgedaan hebben in den Senaat zelf, twijfel ik er zeer sterk aan of de heer Spaak, niettegenstaande de bewijzen van durfkracht en handigheid die hij zoo pas heeft gegeven, er ditmaal ook dat vraagstuk zal weten door te halen. Dit ontwerp zal zeer waarschijnlijk niet gestemd zijn op 1 Januari, en moest het wel gestemd zijn dan staat alleszins vast dat het niet vanaf 1 Januari kan toegepast worden. En er is meer. Het is voldoende overleg te plegen met syndicale leiders en te vragen naar hun ondervinding betreffende de toepassing van de vorige sociale wetten om de verzekering te krijgen dat het maanden zal duren eer ook deze wetgeving normaal zal functioneeren en dat het bijgevolg verzekerd is op de berekening voort te gaan die de regering ons voorlegt.

Het mag dus, mijne heeren, als een vaststaand feit worden aangezien dat de verplichte verzekering tegen werkloosheid haar uitwerksels niet zal hebben vanaf 1 Januari aanstaande. Daarop alleen moet de regering reeds een merklijke verliesmarge voorzien, die vanaf nu reeds het evenwicht van haar begrooting verbreekt.

Ik wil verder, bij de bespreking van deze begrooting, wijzen op de lapmiddelen die gebruikt werden, het kunst- en vliegwerk dat noodig was om te komen tot dit precair evenwicht.

Eerst en vooral, het feit dat men oogenschoonlijk voor de begrooting, wat betreft de successierechten, op dit oogenblik honderd miljoen meer inkomsten heeft dan vorig jaar. Dit is alleen het gevolg van de wijziging der wetgeving, die, door hetgeen ik zou noemen een kunstmatige operatie, de inkomsten van den Staat op zijn gewone begrooting heeft opgedreven. Die inkomsten waren er vorig jaar ook, maar die gingen toen automatisch naar het fonds van delging voor de Staatsschuld. Hetzelfde gebeurt met het boni dat komt thans vast te staan voor het jaar 1933, zoodanig dat de regering op dit oogenblik beschikt over 152 miljoen, alleen door wijziging der wetgeving en door vermindering van afschrijving op de openbare schuld.

Hetzelfde kan gezegd worden wat betreft den last die moet gedragen worden voor de kolonie. Ik zal straks op die kwestie terug komen, om te trachten het karakter dezer uitgave vast te stellen.

Gij hebt hier dus een post van de gewone begrooting naar de buitengewone overgeschreven. Van 1932 tot 1937 was de uitgave voor de kolonie ingeschreven op de gewone begrooting. Wij weten tot welke moeilijkheden vorig jaar het niet verkeeren van dat crediet heeft aanleiding gegeven, en hoe het mogelijk was, dank zij de Koloniale Loterij, het voorloopig zonder subsidie te kunnen stellen. Welnu, dit jaar staat gij vóór een zelfde uitgave, en die uitgave zal in de toekomst weer noodig zijn, het verleden is daar om het te bewijzen. Om het evenwicht van de begrooting te verzekeren, hebt ge nochtans deze gewone uitgave uitgeschakeld, voorwendend dat die uitgaven gingen dienen voor de verrijking van de kolonie en niet voor de dagelijksche uitgaven.

M. Max-Léo Gérard, ministre des finances. — Il s'agit véritablement de dépenses extraordinaires. Vous vous en rendez compte quand vous aurez sous les yeux le budget des colonies pour l'exercice 1939.

De heer Elias. — Dat is zeer goed mogelijk, maar indien ik mij goed herinner dan is ons verklaard geworden dat van die 50 miljoen slechts een bedrag van 37 miljoen bestemd was voor zoogezegde investering. Wij zullen dus mogen afwachten of het hier werkelijk een gewone of wel een buitengewone uitgave betreft. Ik wil er enkel op wijzen dat gedurende de voorgaande jaren dezelfde kredieten voor de kolonie nochtans altijd zijn voorgekomen op de gewone begrooting.

En naar aanleiding daarvan, mijne heeren, wil ik ook uw aandacht vestigen op een bezuiniging die misschien een der meest tegen de borst stootende maatregelen is die in de begrooting voorkomen. Ik bedoel namelijk de afhouding van 10 t. h. op de frontstreeprente die in de begrooting behouden blijft, en dit niettegenstaande al de plechtige beloften en verbintenissen die door de regering in dit verband zijn afgelegd geworden.

Daarbij voegen zich nog de nieuwe belastingen. Ook hierover wensch ik een woord te zeggen. Ik beschouw als nieuwe belasting het gezamenlijk bedrag dat in het budget voorkomt voor een som van 100 miljoen en het gevolg is van de toepassing van de nieuwe wet op een justiere heffing der belastingen. Ik wil er desbetreffend nogmaals den nadruk op leggen welke het standpunt is dat wij destijds hebben ingenomen bij de bespreking van deze wet. Wij staan hier in feite vóór een verzwaring van belasting, verzwaring die maar zou gerechtvaardigd zijn den dag dat ons belastingstelsel zelf een diepgaande wijziging zal hebben ondergaan. Want was het niet de overtuiging van den achtbaren heer minister van financiën zelf, dat bepaalde categorieën burgers niet eerlijk hun belastingen verklarden? Welnu, op dit oogenblik, door de ontwikkeling van de boekhouding, door een scherper toezicht vanwege den fiskus, is de toestand dusdanig geworden dat het onevenwicht in de belastingen, berustende op de valsche aangifte, niet meer bestaat. De verderlende rechtvaardigheid alleen reeds zou dus noodzakelijk maken dat tot een herziening van heel ons belastingssysteem zou worden overgegaan.

Ik wil, naar aanleiding van de nieuwe inkomsten die gij voorziet, den nadruk leggen op deze die afhangen van de voetbalpronostieken en de radiotaks. Ik wil van de bespreking in deze Kamer gebruik maken om aan het land kenbaar te maken hoe de commissie van financiën éénparig tegen het principe zelf van deze pronostieken gekant was, hoe de commissie éénparig liet aan de kaak heeft gesteld hoe zich hier een zucht tot het spel aan het ontwikkelen is, speelsucht die zeer nadeelig is voor de betrokken personen en voor wat betreft den weerslag op den handel. De commissie is éénparig geweest om protest daartegen aan te tekenen. De minister van financiën heeft gedaan wat zijn ambtenaars bij de speeltafel te Oostende en te Knokke doen: die weten niet dat de minister van justitie het spel verbiedt. Ook op dit oogenblik heeft de minister van financiën gezegd: « Ik trek mij niets aan van het al niet immoreele van dit spel. Ik vraag alleen maar een verhooging van die taks », dit zonder rekening te houden met het feit dat de minister van justitie verbiedt te spelen, en zonder zich de vraag te stellen of het niet de dringende taak van den minister van justitie was om hier in te grijpen.

Het is hetzelfde met de taks op de radio. Vorig jaar, bij de bespreking van de begrooting in de commissie van financiën, is die commissie ook éénparig akkoord geweest om de bestaande organische wet te bekribbelen en om te zeggen dat de inkomsten van het radio-instituut niet langer een zelfstandig geheel moest vormen, omdat zijn uitgaven van jaar tot jaar schrikwekkend vermeerderden. Welnu, tot op dit oogenblik heeft de regering de mogelijkheid niet gevonden om daarop een antwoord te geven. Zij overtreedt de bestaande wet door de taks te verhoogen en het profijt op te strijken. De heer Fieulien heeft gisteren zeer terecht daarop nadruk gelegd. De regering beslist eenvoudig die taks te verhoogen, maar vergeet dat die taks deel uitmaakt van het patrimonium van het instituut. Het zou zeter geweest zijn, mijnheer de minister, — ik weet niet of die zaak in uw bevoegdheid valt of in

de bevoegdheid van den minister van justitie, — indien gij langs dezen weg de oplossing had gezocht van de kwestie der auteursrechten : verhooging der taks ten einde de auteurs te betalen en onze bevolking in stand en land te verlossen van de voortdurende moeilijkheden die haar aangedaan worden door de maatschappijen van auteursrecht. Wat er ook van zij, hetgeen gij nu gedaan hebt is volkomen buiten de wet. Dit zijn enkele voorbeelden van de verschillende posten die u een voorloopig evenwicht, voor één jaar, in uw begroting moeten brengen : dit alles is voorbijgaande en kan het tekort niet aanvullen.

De regeering is daarvan trouwens overtuigd, ze is er zoo overtuigd van dat ze een volmacht-wet heeft neergelegd.

Ik heb gisteren gehoord dat die teksten hier ter tafel zijn neergelegd geworden. Ik heb zelfs hooren zeggen dat de teksten verschenen zijn in verschillende dagbladen. Ik ben alleen volksvertegenwoordiger en lid van de commissie van financiën en ik heb die teksten dus nog niet gekregen. Ik kan dan ook niet oordeelen over den inhoud van die teksten, ik kan alleen maar voortgaan, mijnheer de minister, op wat u gezegd hebt in de commissie van financiën, namelijk dat uw volmacht uitsluitend zou dienen om te bezuinigen en ten tweede om zekere kredieten van den eenen post naar den anderen over te schrijven. Ik weet niet op dit oogenblik, of de teksten van de nieuwe wet daaraan beantwoorden, maar alles bewijst dat de hoofzaak in uw volmacht is de loonen, de pensioenen en de vergoedingen los te maken van den index.

Hierbij wil ik met nadruk uw aandacht vestigen op de zeer gevaarlijke politiek die gij voert : de loons- en indexpolitiek.

Uw aangekondigde loonspolitiek is ten eerste gevaarlijk omdat ze, zonder bestaande wantoestanden te hervormen, eenvoudig bij een stijgende levensduur de loonen wil stabiliseren, hetgeen met andere woorden beteekent voor de betrokkenen een inkrimping van hun inkomsten.

Wanneer men weet welke de weerslag is van den index en van de loonen, bezoldigingen en uitbetalingen der Staatsambtenaren op de private nijverheid, zal men begrijpen dat het losmaken van den index niets anders is dan een deflatiepolitiek.

Indien daarenboven die politiek beperkt blijft bij de Staatsambtenaren zal dat neerkomen op een onrechtvaardigheid. Die politiek beperken bij de Staatsambtenaren is niets anders dan op hen een nieuwe soort belasting heffen.

Het is een uitzonderingsmaatregel die er toe strekt een deel van de wedden die aan de ambtenaars toekomt, af te nemen.

Het verwijzen naar de bevoorrechte positie van deze ambtenaars, zooals het vroeger gebeurde, is een illusie geworden. Van die bevoorrechte positie blijft alleen over de stabiliteit van het ambt. Andere voorrechten hebben de ambtenaars niet meer.

Integendeel, hun toestand wordt zeer bedreigd door verschillende maatregelen waarvan een begin van uitvoering in de wetgeving wordt gemaakt :

1° De aankondiging dat de wedden der ambtenaars loskomen van het indexcijfer;

2° De voorziene wet van verzekering tegen werkloosheid die den ambtenaar zal verplichten ook betalingen te doen tegen een werkloosheid die voor hem niet bestaat;

3° Hetgeen reeds nu besproken, en hier en daar aangekondigd wordt, 't is te zeggen het kosteloos pensioen dat door den Staat aan de ambtenaars gegeven wordt, af te schaffen door de ambtenaars te verplichten bij te dragen tot het vormen van de noodige reserves voor hun pensioen.

Het is een zeer platonische belofte van de regeering dat zij het losmaken van de wedden van het indexcijfer, gedurende 1939, het volgend jaar zal goed maken.

Er werd daarover gesproken in de commissie van financiën, maar geen klare uitspraak werd gegeven. Ten andere, wij weten allemaal wat een dergelijke verbintenis van een minister waard is, hetzij voor hem zelf en nog meer voor zijn opvolgers.

De regeering kondigt daarenboven aan dat zij al zal doen wat mogelijk is om den index te bewerken in den zin eener daling. Ik weet dat hier niet bedoeld wordt een vervalsching van den index, doch het openzetten der contingenten om de levensduur naar omhoog te drukken.

Welnu, mijne heeren, ik moet naar aanleiding hiervan toch de aandacht van de Kamer vestigen op datgene wat vroeger gebeurd is en op den tegenwoordigen toestand van de landbouwers. Wij hebben het beleefd na 1935 dat bij de devaluatie en de langzame heraanpassing van de kostende prijzen, de regeering van Zeeland hardnekkig haar experiment heeft doorgevoerd op den rug van de landbouwers.

De heer Dunsburgh. — En van de middenstanders.

De heer Elias. — Op dit oogenblik is de toestand van de landbouwers nog dusdanig dat de meerderheid van deze menschen niet hebben datgene wat voor de arbeiders opgeëischt wordt en wat

voor al de leden van de samenleving noodzakelijk is, namelijk het levensminimum. Dat levensminimum bestaat niet voor de landbouwers en het zou nog minder bestaan indien wij op den arbeid van de landbouwers hetzelfde criterium moesten toepassen dat toegepast wordt op den arbeid van den werkmans. Het mag niet geduld worden dat, op dit oogenblik, de prijzenpolitiek van de regeering ten nadeele van de landbouwers zou gevoerd worden. *(Zeer well op de banken der Vlaamsche nationalisten.)*

Wij hebben hierbij dus een overzicht van de maatregelen om het evenwicht van de begroting te behouden. Ik weet niet of er nog iets anders zal gedaan worden, maar de overige maatregelen zijn waarschijnlijk deze welke ieder jaar door de opeenvolgende regeeringen aan de Kamer werden beloofd en die zijn : de administratieve hervorming, de financieele vereenvoudiging, de strijd tegen de wantoestanden op gebied van de pensioenen en van de kumuls. Dat komt ieder jaar regelmatig terug, evengoed als de kritieken die worden uitgebracht. Maar, tot hertoe is van dit alles nog niets terecht gekomen. Ik meen alleen te weten dat de heer Spaak, vorige week, zich kwaad makend bij een interruptie tijdens de bespreking van de militaire amnestie, aankondigde dat alweer een wetsontwerp over de kumuls zou neergelegd worden, evenals een ander wetsontwerp dat voor doel had niet alleen de pensioenen te verminderen, maar ook een einde te stellen aan de bestaande wantoestanden op gebied van de invaliditeitspensioenen.

De heer Desmidt. — De invaliditeitspensioenen moeten aanzien worden als een eerschuld.

De heer Elias. — Ik ben volledig akkoord ermee dat de invaliditeitspensioenen als een eerschuld moeten aanzien worden, maar zij moeten aan een werkelijk bestaande invaliditeit beantwoorden; en, zooals ik akkoord ben om onmiddellijk ook dezen die geen pensioen genieten tot een nieuw onderzoek toe te laten, zoo stel ik ook den regel, dat diegenen die er een hebben, misschien best zouden kunnen onderzocht worden.

De heer Vaes. — Zij zullen er voor zorgen dat zij behouden wat zij hebben.

De heer Elias. — Wij zullen maar best doen op die verschillende hervormingen te wachten met hetzelfde geduld en hetzelfde vertrouwen als naar de hervorming van de gemeentelijke financiën, die wordt aangekondigd in de begroting. Misschien zal de achtbare heer minister van financiën ons daarover bij zijn uiteenzetting enkele nadere inlichtingen kunnen geven en misschien een termijn kunnen aangeven binnen denwelken een wetsontwerp of ik weet niet welk andere wetgevende maatregel zal kunnen in aanmerking genomen worden ten einde de saneering der gemeentelijke financiën door te drijven.

Naar aanleiding van 's Rijks middelenbegroting wensch ik hier ook een woord te zeggen over een vraagstuk dat ter bespreking gekomen is in de commissie van financiën en dat het voorwerp uitmaakt van een bijzonder wetsontwerp, maar dat toch kan vastgeknoot worden aan de begroting, namelijk het dekken van de onkosten die voortvloeien uit de Septembermobilisatie. Ik zeg « dat het voorwerp uitmaakt van een bijzonder wetsontwerp »; het zou dus logischerwijze moeten besproken worden naar aanleiding daarvan, maar gezien de stelling die wij wenschen uiteen te zetten, meen ik het noodig het vast te knopen aan deze begroting.

In de commissie van financiën heeft, indien ik mij niet vergis, de achtbare heer Sap reeds vastgesteld, dat die onkosten zouden moeten en kunnen gedragen worden bij middel van de bestaande thesauriemiddelen. Deze middelen, die te uwer beschikking staan, zijn van tweeërlei aard. Ten eerste, hebt gij of volgens de rekeningen die gij voorgelegd hebt, zoudt gij in elk geval moeten hebben, het saldo van het herwaardeeringsfonds dat in de thesaurie ingeschreven is voor een bedrag van 640 miljoen, en, ten tweede, hebt gij de mogelijkheid om over een gedeelte van het fonds tot regularisatie van de rente te beschikken. Er wordt gezegd in het verslag, indien ik mij niet vergis, dat dit rentefonds moet onaangetaast blijven. Ik meen echter dat in zijn tegenwoordigen vorm en met de tegenwoordige middelen, dat rentefonds eenvoudig onmachtig geworden is. Dat fonds is gevormd door een theoretisch bedrag van één milliard, maar met meer dan 900 miljoen titels, dat wil zeggen dat wanneer ge staat vóór een inzinking van de rentemarkt, het ontbreken van likvide geld u zal beletten gebeurlijke- en mogelijkerwijze tusschen te komen. Het bezwaar dat er zou in bestaan dat deze gedeeltelijke mobilisatie (voor een bepaald bedrag) van het rentefonds haar weerslag zou hebben op de openbare markt van de rente, kan gemakkelijk ondervangen worden door de verpanding van die titels die niet noodzakelijkerwijze op de markt dienen gebracht.

Een andere opmerking — en ik geloof dat het het bezwaar is, vooruitgezet door den minister van financiën — was dat deze post een gewone uitgave vormt en niet een buitengewone en dat hij bijgevolg moet gedekt worden door gewone inkomsten. Ik geloof

dat dit argument geen stand houdt en louter spitsvondig is. Inderdaad, ik heb reeds uw aandacht gevestigd op de begrooing van koloniën, waarvan het een jaar na het ander een bepaalde post van de gewone naar de buitengewone begrooing wordt overgebracht, en telkenjare zijn wij er in de commissie van financiën getuige van dat critiek wordt uitgeoefend over het al of niet gewoon of buitengewoon karakter van zekere kredieten. Het is een louter theoretisch onderscheid in de meeste gevallen en er kan tot in het oneindige gediscussieerd worden om te weten of de uitgaven van de Septemberdagen een gewone of een buitengewone uitgave vormen.

Ik zou alleen, voor éénmaal, uw aandacht, in verband hiermede, willen vestigen op de lessen in economie die ons destijds gegeven werden door twee meesters waarvan de faam op dit oogenblik niet al te hoog staat, de heeren van Zeeland en de Man. Die hebben ons toen gezegd: Het Herwaardeeringsfonds vormt een reserve die we zullen gebruiken in de slechte tijden ten einde de economie niet zwaarder te belasten. (Onderbreking van den heer Duyburgh.)

De heer Heyman. — Dat bleef het doel van den heer van Zeeland.

De heer Elias. — Welnu, van dat herwaardeeringsfonds blijft er niet veel meer over, maar er blijft nog genoeg over, theoretisch althans, om die uitgaven van de Septemberdagen te dekken. Trouwens, ik zou een andere vraag kunnen stellen aan den achtbaren heer minister van financiën en ik stel ze dan ook. Ik zie in het antwoord dat u gegeven hebt aan den verslaggever van de commissie, dat voor de noodwendigheden van de tresorerie uit het herwaardeeringsfonds gebruikt zijn: in 1936: 740,000,000; in 1937: 1,502,000,000; in 1938: 1,739,000,000.

Het ware belangrijk te weten of dit allemaal buitengewone uitgaven zijn dan wel of de Staat geen rekening meer gehouden heeft met gewone of buitengewone uitgaven en het geld maar genomen heeft waar het was!

Ik wil nog de aandacht vestigen op enkele kleine aspecten van de begrooing. Ten eerste de 400 miljoen ten laste van de werklozenkassen. Het bedrag is, geloof ik, voor 5 miljoen dit jaar in de begrooing ingeschreven. De regering verklaart echter zeer plichtig dat ze de mogelijkheid inzielt de gelden terug te innen. Mijne heeren, dat is een zeer goedkope bewering. Wanneer men nagaat in welke omstandigheden dat geld werd voorgeschoten, dan stellen wij vast dat de werklozenkassen daar iets betaald hebben, dat zij zelf niet in staat waren te betalen, krachtens een wetgeving die hen verplichtte geld uit te geven dat ze niet hadden. Het is absoluut uitgesloten dat dit geld zou worden terugbetaald en ik ben er van overtuigd dat alle bedreigingen van recuperatie niet in staat zullen zijn de gemoedsrust der syndikale leiders te storen, dan als nochtans de toepassing ervan voor hen het faillissement zou betekenen. Er is een tweede opmerking: de progressie der sociale en bijzondere der militaire uitgaven.

Wanneer men de verschillende begrooingen samen brengt, dan stelt men vast dat voor het ministerie van landsverdediging, alleen voor het jaar 1939, voorzien zijn op de gewone begrooing een bedrag van 1,222 miljoen, op de begrooing van pensioenen — alleenlijk wat betreft de pensioenen van het personeel — een som van 46 miljoen, voor de buitengewone uitgaven 42 miljoen, wat een totaal maakt voor de begrooing van landsverdediging in het jaar 1939 van 1,688 miljoen.

Ik geloof dat naar aanleiding van het experiment van September en gezien de steeds voortschrijdende uitgaven op dezen post, het noodig zijn zal te gepasten tijde hierop terug te komen.

Hetzelfde zal moeten gebeuren ten opzichte van het onderwijs, waar de uitgaven eveneens gaan in immer stijgende lijn. Ik ben niet 'akkoord met het commentaar der begrooing, waarin gezegd wordt dat deze toenemende uitgaven alleenlijk te wijten zijn aan de steeds toenemende uitbreiding van het onderwijs ten gevolge van den aangroei onzer bevolking.

Ik geloof, mijne heeren, dat indien men wenscht te komen tot een gezonde oplossing van het vraagstuk van het openbaar onderwijs in dit land, een grondige hervorming zich opdringt. Die hervorming zal in de eerste plaats moeten zijn een degelijke coördinatie van het gansche onderwijs. Ik heb cijfers gezien die de vergelijking aangeven met Nederland, Duitsland en België wat betreft de hoogere handelsinstituten. Is het aanneembaar dat wij in ons land alleen meer hoogere handelsinstituten hebben dan Duitsland, over zijn heel territorium? Indien ik mij niet vergis, zijn er, te Antwerpen alleen, drie hoogere handelsinstituten, en de toestand wordt des te gevaarlijker daar, naar ik vernomen heb, men in het ministerie van openbaar onderwijs het plan zou koesteren aan al die instellingen de toelating te verlenen diploma's af te leveren die den toegang als leeraar tot het middelbaar onderwijs zouden openstellen. Alleen een degelijke coördinatie kan daarenboven een einde stellen aan den latente schooloorlog die zich thans afspelt zoowel

tusschen verschillende politieke groepeerings en zelfs tusschen bepaalde organisaties onderling, als tusschen naburige steden. Ziedaar een toestand waaraan ten spoedigste een einde dient gesteld, zie daar ook een middel om de uitgaven van het openbaar onderwijs gevoelig te verminderen.

Ik vestig ook bijzonder de aandacht van de regeering op de wanverhouding in de eijging van de inkomsten en de uitgaven: van 1935 tot 1938 zijn de inkomsten gestegen met 1,529 miljoen, terwijl daartegenover de uitgaven gestegen zijn met 2,116 miljoen. Het wordt hoog tijd dat de regeering nieuwe inkomsten zoekt om de noodzakelijke sociale uitgaven te dekken. Het is alleen mogelijk hetzij door nieuwe belastingen, hetzij door nieuwe bronnen van inkomsten, en een bron van inkomsten die zich nu aan de openbare meening heeft opgedrongen in deze van de feitelijke of wettelijke monopolies. Daar zou de regeering inkomsten kunnen vinden om haar sociale politiek door te drijven.

Ziedaar, mijne heeren, onze bedenkingen naar aanleiding van de begrooing van 's lands middelen. Ik wil eindigen met twee algemeene beschouwingen:

Ten eerste wat betreft de muntpolitiek van de regeering. De vraag is gesteld geworden gisteren door den heer Wyns en ook gisteren door een artikel verschenen in de *Libre Belgique* en ondertekend door den algemeenen voorzitter van de Belgische Textielverenigingen, de vraag of de frank moest vastgehecht worden aan het pond. Terecht is er op gewezen dat een dergelijke politiek zou deel uitmaken van een gansch economisch geheel. Welnu, ik ben de meening toegedaan dat een klaar antwoord zich opdringt omwille van den weerslag eener dergelijke perscampagne op de openbare meening en op de financiële markt. Wij zelf zijn de meening toegedaan dat een dergelijke politiek niets anders zou beteekenen dan een nieuwe devaluatie. Daarenboven zou onze frank vastgehecht worden aan een munt waarop wij geen toezicht, geen control hebben, en dit zonder inschakeling in een economisch geheel waaraan wij grootendeels afhankelijk zouden worden.

Ten tweede, een woord betreffende uw economische politiek. Ik meen gehoord te hebben, dat de regeering Spaak als formule gekozen heeft: « faire travailler », dat de gansche financiële politiek moet berusten op de economische ontwikkeling in ons land.

Dit principieel is ongetwijfeld gezond, doch wat komt ervan terecht? Het paradoksale van deze bespreking is dan ook dat bij de bespreking van de begrooing van financiën wij ons eerder moeten wenden tot den heer minister van economische zaken om te weten wat zijn politiek is, welke zijn inzichten zijn en wat hij zal ondernemen om de industrie, die op dit oogenblik ten achteren gaat, terug op te werken!

De noodzakelijkheid dringt zich op voor de industrie om op den vreemde nieuwe afzetgebieden te vinden en, voor den Staat, om in het binnenland ordening te brengen en aan de industrie steun te verlenen. Maar dat gaat uw taak te buiten, mijnheer de minister van financiën, en gij zelf schijnt dien toestand zeer filosofisch te hebben opgevat wanneer gij gezegd hebt dat gij een politiek voerdet die gij zelf hebt genoemd « une politique pratique et au jour le jour ».

Ik geloof, inderdaad, dat er geen betere karakteriseering van uw budgetten zal kunnen gevonden worden als deze en ik geloof dat ook geen scherpere veroordeeling van uw politiek kan worden uitgesproken.

Indien gij een financiële politiek moet voeren « au jour le jour », is het niet aan te nemen dat gij een economische politiek zoudt voeren « au jour le jour ». Hier is het noodig vooruit te zien en is het noodig te organiseren.

Dit alles kenschetst uw onmacht, de onmacht inherent aan uw programma en aan uw regeering. Zij is de prijs van uw driedigdigheid.

De vereeniging van de drie tegenstrijdige machten maakt het u onmogelijk een vaste politiek te voeren, een ideaal na te streven: gij moet water en vuur verzoenen en zijt niet in staat eenige ernstige hervorming door te drijven.

Gij regeert zonder control. De stem van de oppositie vindt, door uw coalitie, in het land den noodigen weerklank niet.

Gij staat tegenover ons met al uw macht, met de macht van het geld, met de macht van de pers. Gij beschikt over tientallen dagbladen, terwijl de oppositie slechts over drie dagbladen beschikt, die dan nog maar met moeite in leven zijn behouden.

Gij hebt alle werkelijke control uitgesloten, door daarenboven de oppositie te willen behandelen alsof zij niet bestond.

Alles wat de oppositie zegt en doet is voor u van minder belang. Gij hebt ons uit de nationale gemeenschap gestoot.

Onder u drie vormt gij de meerderheid en ook het vaderland. Het overige beteekent voor u niets. Doch, zoolang gaat de kruik te water, tot ze breekt. Maakt u, mijne heeren, geen begoochelingen over de uitslagen van een pasgehouden verkiezing, die gij bij overrompeling, en schandig gebruik makende van de internationale omstandigheden, hebt weten door te drijven. Bouwt niet daarop om den omvang van uw macht te meten: het ontwaken zou anders des te harder klinken zijn. (Toejuichingen op de banken der Vlaamsche nationalisten.)

De heer voorzitter. — Het woord is aan den heer Van Acker.

(A ce moment, une poignée de feuilles de papier sont jetées du haut de la tribune publique dans l'hémicycle.)

(Van uit de openbare gaanderij worden enkele vellen papier in de vergaderzaal geworpen.)

De heer Van Acker. — Mevrouwen, mijne heeren, ik wil eerst en vooral hulde brengen aan den achtbaren heer minister van financiën voor de nauw gezetheid en objectiviteit waarmee hij zijn begroting heeft opgemaakt.

Ik dank ook de verslaggever niet alleen voor zijn uitgebreid maar gedocumenteerd verslag dat ons toelaat kijk te hebben op verschillende belangrijke vraagstukken.

's Lands begroting sluit nu met een boni van 117 miljoen. Deze begroting betekent dus een vooruitgang op die van verleden jaar : zij is ten minste in evenwicht.

Deze boni zal bekomen worden in de veronderstelling dat de economische toestand en de levensduurte dezelfde blijven en ook dat de regering over de inkomsten beschikt voorzien in het ontwerp over de verplichte verzekering tegen de werkloosheid.

Het is het oogenblik niet om dit wetsontwerp te bespreken, maar wij mogen wel zeggen dat voor dat probleem dringend een oplossing moet gevonden.

Ik ben akkoord om te erkennen dat er op dat wetsontwerp bemerkingen te maken zijn en het vatbaar is voor wijzigingen.

Maar ik wil toch doen opmerken dat bij velen het feit, te betwisten dat de ramingen, gedaan door den minister van arbeid omtrent de inkomsten van dit ontwerp, als zouden deze niet juist zijn, een voorwendsel is om dat ontwerp te kelderen en om aan de regering de inkomsten van driehonderd en zooveel miljoen te ontnemen waarop zij rekent.

Wanneer wij de begroting nagaan, is het opvallend hoe de ontvangsten en uitgaven gedurende de laatste jaren vermeerderd zijn. De verslaggever heeft eraan gehouden een vergelijking te maken tusschen de begrotingen van 1935 en 1938. Welnu, hieruit leeren wij dat de belastingen van de jaren 1935 tot 1938 gestegen zijn van 8,230 miljoen tot 9,939 miljoen, hetzij een vermeerdering van nagenoeg 20 t. h. Dezelfde vermeerdering vinden wij voor wat de uitgaven betreft, deze zijn gestegen van 10,124 miljoen, tot 12,057 miljoen, 't zij insgelijks 20 t. h.

Zien wij eerst de uitgaven. Voor wat de meer-uitgaven betreft, die zeer gevoelig is van 1935 tot 1938, moet vastgesteld worden dat die verhooging voornamelijk te wijten is aan de meer-uitgaven aan wedden en pensioenen; wedden en pensioenen, zoo verklaart de verslaggever, die beide afhankelijk zijn van het indexcijfer. Dat is inderdaad zoo, mijne heeren. Laten wij er echter nadruk op leggen dat er nog andere oorzaken zijn die op de meer-uitgaven wegen dan de vermeerdering ten gevolge van de levensduurte. Zeker speelt deze een rol en is er op het hoofdstuk pensioenen wel één en ander te zeggen, maar toch blijft het een feit dat een groot deel van de verhooging aan uitgaven sedert 1935 te wijten is aan de vermeerdering van het personeel. Hierop vooral dient onze aandacht gevestigd.

Uit een bij de begroting gevoegde tabel leeren wij dat het vooral het personeel is van het ministerie van landsverdediging dat aangedikt werd en niemand van ons zal niet erkennen dat het juist dit departement is waar gedurende de laatste jaren zeer veel aandacht diende aan geschonken. Maar het vraagstuk van de verhoging van het personeel dient ons te bekommeren. België is een land waar het personeel van de openbare diensten bestendig aangroeit en waar, van den anderen kant, de bevolking voortdurend afneemt, d. w. z. dat wij voor normale jaren een bestendige vermindering van inkomsten hebben met een voortdurende vermeerdering van uitgaven. Ik meen dat het hoog tijd wordt dat, op dit gebied, onze politiek worde herzien. Ik weet wel dat nieuwe diensten nieuw personeel vergen, maar ik vraag mij af of bij de oprichting van sommige nieuwe diensten niet meer moet overwogen worden het personeel van bestaande diensten te verplaatsen. Ik lees in de begroting dat voor de bestuurskosten, als gevolg aan de toepassing van de wet op de verplichte verzekering tegen werkloosheid, — wet die, naar ik hoop, weldra zal kunnen worden gestemd, — er meer dan 45 miljoen wordt voorzien. Er dient nagegaan of uit andere Staatsdiensten geen personeel naar die nieuwe diensten kan worden overgeplaatst.

De ons voorgelegde begroting getuigt van besparing; het is wenschelijk er een woord over te zeggen.

De buitengewone begroting alleen voorziet een besparing van nagenoeg 1 miljard, waarvan 650 miljoen aan openbare werken. Dat moet ons bekommeren. Wanneer wij enerzijds vaststellen dat de werkloosheid in ons land bestendig aangroeit en, anderzijds,

dat een politiek gevoerd wordt van inkrimping wat het aantal werken betreft, dan stemt ons dat tot nadenken. Ver van mij te beweren dat z.g. politiek van groote werken, de jongste jaren gevoerd, met hetzelfde tempo in de eerstkomende periode dient voortgezet.

's Lands toestand en 's lands financiën laten dat niet toe. Maar waarop ik de aandacht van de Kamer wil vestigen is op den stand van de werkloosheid. Gisteren heeft onder andere de heer Jaspar met heel veel reden aangetoond hoe de werkloosheid bestendig vermeerderd en hoe angstwekkend dat probleem wordt in ons land. Ik vraag vooral uw aandacht voor de jonge werklozen, voor die menschen die alle geloof verliezen in de toekomst, en dat is het geval zoowel bij de jongens uit burgermiddens als uit arbeidersmiddens, omdat zij geen uitkomst zien. Wij vragen aan de regering, dat wanneer zij de politiek van groote werken niet kan voortzetten, zij ten minste een politiek van werkloosheidsbestrijding zou voeren. Dat wil nog niet zeggen dat groote werken moeten uitgevoerd worden. Groote werken uitvoeren betekent heel zeker ons nationaal bezit verbeteren en verhoogen, maar dat betekent niet altijd werklozen aan het werk stellen. Wij willen dat een politiek worde gevoerd waarbij de werklozen aan den arbeid zouden kunnen gaan en wij meenen dat dit mogelijk is. Inderdaad, bij sommige openbare werken, onder andere waar het gaat om delvingswerken, is het mogelijk in zekere mate moderne materialen uit te schakelen en te vervangen door arbeiders. Ik weet wel, dat tegen dat argument kan aangevoerd worden, dat de werken, die aldus zouden uitgevoerd worden meer zouden kosten. Dat is inderdaad ook zoo, maar wanneer die werken gebeuren met modern materiaal, moeten de werklozen, die op de kasseien blijven, toch gesteund worden, en denkt even op de andere zijde van het vraagstuk : zij werken niet. Voor wat betreft het modern materiaal, dient nog bijgevoegd, dat wij gedurende de laatste jaren hebben vastgesteld, dat dit materiaal meestal afkomstig is uit het buitenland.

De heer Marien. — Dat is spijtig.

De heer Van Acker. — Inderdaad, te meer als het afkomstig is uit het buitenland, zelfs wanneer er een Belgische étiquette op aangebracht is.

Een soort werken, welke dient aangemoedigd is huizenbouw.

Ik weet wel, er is geen belangrijke gemeente in ons land waar er geen huizen onbewoond zijn, maar het zijn meestal groote woningen, woningen die niet meer beantwoorden aan de behoeften des tijds. Iets is zeker : er zijn nog zeer vele krotwoningen. Moest een politiek gevoerd worden om de krotwoningen te vervangen door nieuwe huizen, dan zouden wij de bestrijding van de werkloosheid in groote mate in de hand werken. Ik bedoel natuurlijk huizen geschikt voor arbeiders en voor bedienden. Wanneer voor bestratings- of rioleringswerken maar 10 à 15 t. h. arbeidskracht opgeslorpt wordt, dan bedraagt het 30 à 35 t. h. voor den huisbouw. Daarenboven komt niet alleen het aantal arbeiders ter plaatse zelf in aanmerking, maar ook die arbeiders die gelast zijn met het voortbrengen en vervoeren der materialen. Het totale procent van arbeidskracht bedraagt aldus 80 tot 85. Wanneer het onmogelijk is, een politiek van groote werken te voeren, en dat is het geval, dan moeten wij te allen koste de meeste aandacht schenken aan zulke werken. Moest de Staat toelagen verleen aan gemeenten, aan maatschappijen of aan particulieren, dan ware dat zeker nuttig besteed geld.

Ik meen dat het noodig is, de aandacht te vestigen op de economische politiek. Die schijnt de laatste jaren er vooral op gericht stervende industrieën te redden. Het is zeer gewenscht op zekere oogenblikken tusschen te komen, om te trachten een nijverheid te helpen, maar nijverheid die tot ondergang gedoemd is, valt niet te voordoen.

Het eenige wat men zou kunnen doen, is het lot van de getroffen eenigszins verzachten. Maar wat wij vooral moeten beoogen is in de eerste plaats trachten, door eigen middelen, uit de moeilijkheden te geraken. Wij moeten ons aanpassen. Het land moet en wij trachten ons plan te trekken. Hoe langer hoe meer worden de landen als het onze er toe gedoemd het nationaal economisme — en men kan dezen term ook omkeeren — toe te passen.

Dan rijst de vraag : Wat kunnen wij doen voor het in leven roepen van nieuwe nijverheden? Met welke middelen kunnen wij, bij voorbeeld de radio-industrie en de filmnijverheid in een land zooals België steunen en vooruit helpen? Ik weet wel dat een land als het onze niet veel kan beteekenen voor wat, bij voorbeeld, de film-industrie aangaat. Maar dat is, in ieder geval, een vraagstuk dat de aandacht van de regering moet gaande houden.

Blijft dan die ongelukkige politiek der vergunningen. Ook hieraan moet een einde komen. Op dat gebied wordt de toestand werkelijk onduidbaar. Deze politiek der vergunningen is ontaard tot een stelsel van privileges, tot een politiek die geheel onze economie lam legt en die aanleiding geeft tot zeer veel misbruiken. Een paar weken geleden nog werden er misbruiken aan de kaak gesteld wat betreft de margarinelijverheid. Maar wat daar gebeurt, gebeurt

op andere gebieden. Een grondige herziening dient dus doorgevoerd, en dan laat ik de kwestie der verdeling tusschen de voortbrengers nog ter zijde.

Wat ik eveneens wenschen zou is, dat wanneer ons volgend jaar de begroting opnieuw zal worden voorgelegd, wij daarin dien ongelukkigen post van 400 miljoen, die de werklozenkassen verschuldigd zijn tegenover den Staat, niet meer zouden terugvinden. Die schuld zooals zij op de begroting voorkomt, — ten minste voor een deel althans, — is een loutere fictie. Natuurlijk dient er een regeling getroffen, maar vóór alles moet een zuivere toestand geschapen. Die som van 400 miljoen is het gevolg van het feit dat de werklozenkassen de verplichting hebben voor 15 t. h. tusschen te komen in de vergoedingen.

De heer Heyman. — Die zij niet eens bezaten in hun kassen.

De heer Van Acker. — Inderdaad. Overigens had die verplichting van 15 t. h. niet bestaan, dan hadden de kassen des te eerder uitgeput geweest en zouden zij zooveel vroeger ten laste gevallen zijn van den Staat.

Ik meen dus dat het onontbeerlijk is die post te likvideeren om tot een definitieve oplossing te komen.

De heer Alkwaert. — Wat gebeurde voor de openbare besturen moet ook voor die kassen gebeuren.

De heer Van Acker. — Zeker!

Nu enkele woorden wat betreft de pensioenen. Ik geloof dat er geen ander vraagstuk is dat meer aandacht verdient dan dit der pensioenen. Vooraleer een oplossing aan te duiden, — ik bedoel niet een definitieve oplossing, maar een oplossing die den toestand verhelpen kan — is het noodig te zeggen wat de toestand eigenlijk is in die zaak.

In de laatste twee jaren, vooral naar aanleiding van de wet die gestemd geworden is in December 1937, is meermaals een kritiek uitgeoefend : men trok de aandacht op den aanzienlijken aangroei van de uitgaven aan pensioen en men zegde dat die vermeerdering van uitgaven het gevolg is van den aangroei van het bedrag der ouderdomspensioenen. Niets is min waar. De verhooging van de uitgaven aan pensioenen gedurende de laatste jaren spruit vooral voort uit andere pensioenen dan deze der wet van verzekering tegen ouderdom en vroegtijdig overlijden. Het is noodig zulks te onderlijnen, om te voorkomen dat dit valsche gerucht de ronde doet.

Van 1935 tot 1938 stegen de burgerlijke, militaire, invaliditeits- en anciënniteitspensioenen met 655 miljoen, de mijnwerkerspensioenen met 17 miljoen en de ouderdomspensioenen met 127 miljoen.

Het is dus niet waar dat de vermeerdering van de uitgaven aan pensioenen het gevolg zou zijn van het verleenen van ouderdomspensioenen.

De pensioenen bedragen voor het oogenblik een geheel van 2,633 miljoen, dus een vierde van de begroting. Door de bestendige vermeerdering van die uitgaven en de vermindering van de bevolking, zijn de lasten op dit oogenblik voor ons ondraaglijk geworden, en als de politiek in zake pensioenen niet herzien wordt, vraag ik mij af wat op dat gebied in de toekomst zal gebeuren.

Sedert enkele jaren hebben wij een afzonderlijke begroting der pensioenen. Het is maar van dit oogenblik dat men besatigd heeft dat de pensioenen een zware last zijn voor het land.

Ik ben de meening toegedaan dat alles moet in het werk gesteld worden om eenheid te brengen inzake pensioenen en om een centralen dienst der pensioenen op te richten.

Voor het oogenblik zijn de pensioenen verspreid over verschillende departementen. Er bestaat geen enkel departement dat het vraagstuk beheert.

Ik vraag desaan gaande te doen wat in verschillende vreemde landen bestaat : een departement op te richten van pensioenen.

Wat noodzakelijk dient gevonden te worden is dat sommige pensioenwetten gefusioneerd worden : de wet op de ouderdomspensioenen, de wet op de pensioenen der bedienden, enz. Niets belet dat deze wetten tot een wet worden gesmolten met verschillende bepalingen. En dit is zoodanig waar dat, voor alle pensioenen, zonder uitzondering, zekere administratieve bewerkingen dezelfde kunnen zijn. Maar dat is werk voor morgen.

Ik meen het noodzakelijk de aandacht te vestigen op de besparingen die de regering zinnens is te doen.

Ik ben akkoord dat dient bespaard te worden, ook op de pensioenen, maar wanneer het inzicht dat aan de regering toegeschreven wordt juist is 40 miljoen te besparen op b. v. kleine pensioenen der invaliden van den oorlog, dan antwoorden wij : neen!

Men moet tegen de misbruiken gaan, niet alleen bij de kleinen, maar ook bij de grooten, maar het gaat niet op alleen maatregelen

te nemen tegen een enkele categorie. Neen, mijne heeren, het is niet te aanvaarden dan een man die 100 t. h. invaliditeitspensioen heeft nog daarbij een volledige Staatswedde trekt.

De heer Marien. — Hoeveel beteekent dat in de geheele begroting? Het ware interessant het juist bedrag te kennen.

De heer Heyman. — Men zal er nooit toe geraken de misbruiken bij de kleinen weg te ruimen, zoo men niet begint met ze op te ruimen bij hen die groote inkomsten hebben.

De heer Marien. — Ik stel de vraag : welke bezuinigingen zou dat beteekenen?

De heer Heyman. — Het is hier een kwestie van bezuinigingen, voor zooverre het misbruiken betreft, maar ook een psychologische kwestie.

De heer Van Acker. — Die gevallen moeten nagegaan worden, ik meen daarmee dat men den aard van de misbruiken moet nagaan. Er bestaat trouwens het bewust verslag Francqui, waarop zoo dikwijls gezinspeeld werd.

Ik weet wel dat sindsdien veel van de aangehaalde toestanden vervallen zijn, maar ik weet ook dat zulke gevallen van groote invaliditeitspensioenen gepaard met een aanzienlijke wedde van den Staat nog bestaan. Het geldt geen gewezen simpele soldaten. Want een gewezen soldaat die 100 t. h. invalide is, is iemand — bij manier van spreken — die toch armen noch beenen heeft. Maar iedereen ook weet dat zulke toestanden bij officieren en militaire geneesheeren te vinden zijn.

Herinnert u het geval van een generaal die een zeer verantwoordelijke post bekleedde en groot invalide was. Inderdaad, hij had meer dan 100 t. h. invaliditeit, 80 t. h. omdat hij lichamelijk ongeschikt was en nog een zeker percentage omdat hij ook geestelijke invalide was. (Gelach.)

Die toestand nam een einde, maar zulks bewijst dat er gevallen zijn die absoluut dienen te verdwijnen.

De heer Alkwaert. — Er zijn te veel militaire gepensioneerden die daarbij nog groote wedde trekken.

De heer Van Acker. — Niet alleen militaire, maar ook andere. In vele belangrijke gemeenten wordt als commissaris een oud-gendarme aangesteld, die gewoonlijk een graad droeg bij de gendarmerie (ik critiqueer het systeem niet, ik versta de bekommerning). Ik heb een geval gekend als dit : een gewezen officier der gendarmerie die volledig pensioen trok, oorlogsinvalide was en daarenboven de volledige wedde van commissaris trok. Dat zijn toestanden die onduidelbaar zijn.

Een woordje nu over de belastingen. Het verslag maakt melding van een vraag in de commissie gesteld betreffende de juiste heffing der belastingen. De vraag luidt : Wat zal de verscherping van de controle opleveren, waar zal ze tot uiting komen? Het antwoord is te lang om voorgelezen te worden en ik wensch den tijd van de Kamer niet te misbruiken. De controle zal verscherpt worden en het personeel vermeerderd. Ik geloof dat zulks de verkeerde weg is. De fiscale inquisitie waarover, met reden, geklaagd wordt, nog verscherpen? Waar blijft de fiscale vereenvoudiging? (Glimlachjes.) Het is maar juist dat iedereen zijn belastingen betale, maar moet ieder van ons ze volledig betalen, ofwel hebt ge revolutie, ofwel kunt ge ze met de helft verminderen!

Wat het onderzoek van het vraagstuk betreft, ik heb schrik van groote studies die vijf of tien jaren duren en waarvan niets in huis komt. Wanneer men twee of drie posten gevonden heeft waar een zekere vermindering kan gedaan worden, dat men er mee beginne. Wil men daar nevens de zaak « instudeeren » tot, zooals men in Vlaanderen zegt « het een frank is », mij goed.

Dezelfde bemerking kan gedaan worden voor het vraagstuk der electriciteit. Ieder jaar wordt daarover gesproken en gisteren nog gedurende meer dan een uur. Er hangt misschien nog electriciteit in de lucht! Hier ook is het hetzelfde, een studie die jaren duurt en waarin gesproken wordt over structuurnieuwvorming, nationalisering, en wat weet ik al. Zoo dient men niet te werk te gaan. De waarheid is dat de electriciteitsmaatschappijen in ons land ieder jaar een winst maken van ongeveer 350 miljoen.

Op het oogenblik dat de economische toestand van het land zoo moeilijk is, is het niet mogelijk zich te wenden tot een zekere categorie van belastingsschuldigen om hun te vragen meer te betalen, zeg ik, maar ik meen dat er veel wat op die 350 miljoen winsten die verwezenlijkt worden door de electriciteitsmaatschappijen, zou kunnen gevonden worden om de Schatkist te vullen. Ik vraag niet dat de hand zou gelegd worden op het kapitaal, ik vraag niet dat het kapitaal zou aangetast worden. 't Zou voldoende zijn een belasting

te leggen op de winsten, meer niet. Ik heb zelfs de overtuiging dat de verantwoordelijke personen van de electriciteitsmaatschappijen, indien zij den waarborg hadden dat er geen sprake zou zijn van nationalisatie van de uitbatingsmaatschappijen, zeer gerust een dergelijke oplossing zouden aanvaarden, namelijk de oplossing waarbij en deel van de verwezenlijkte winsten aan den Staat zou afgestaan worden.

De heer W. Janssens. — Het vraagstuk moet herleid worden tot een vermindering van de tarieven en niet tot een kwestie van belastingen.

De heer Van Acker. — Ik was juist tewege over de tarieven te spreken.

De heer Heyman. — Wij hebben gisteren gelezen in de dagbladen dat de eigenaars van de electriciteitsmaatschappijen zoo overtuigd zijn van wat gij zegt, dat zijzelf aan den minister van binnenlandsche zaken hebben voorgesteld een deel van de verwezenlijkte winsten aan den Staat af te staan. Dat is een prijzenswaardig initiatief dat wij hopen goede gevolgen zal hebben.

De heer Van Acker. — Dat wil zeggen dat de oplossing nabij is.

De heer Heyman. — Ik ben overtuigd, mijnheer Janssens, dat u niet gekant zijt tegen een dergelijke oplossing.

De heer W. Janssens. — De toegevingen van de maatschappijen moeten ten goede komen niet aan den Staat, maar wel aan de verbruikers.

De heer Van Acker. — Voor wat de tarieven betreft, daarover is er heel wat te zeggen. De oplossing nochtans is niet zoo eenvoudig als men denkt, want in het ene geval is het de regie die fungeert en in een ander geval, is het een andere formule. In sommige gemeenten bestaan er overeenkomsten met de uitbaterende electriciteitsmaatschappijen waarbij ristourne gegeven wordt en in andere gemeenten zijn zulke overeenkomsten niet mogelijk. Het eenige dat kan betracht worden is een zekere unificatie in de tarieven.

De heer De Winde. — Een coordinatie.

De heer Van Acker. — Akkoord. De electriciteit is als een openbare dienst geworden. Wanneer ik een brief stuur van Brugge naar Oostende, betaal ik 75 centiemen zooals ik ook 75 centiemen betaal voor een brief dien ik stuur van Brugge naar Aalen. Dat wil zeggen, mijne heeren, dat wij trapsgewijze tot een zekere unificatie in de tarieven moeten komen. De verwezenlijking ervan moet langzaam gebeuren. Er moet unificatie tot stand komen en de vaststelling van de prijzen moet per categorie gedaan worden. Het is daarin dat de oplossing van het vraagstuk van de electriciteit moet worden gezocht.

Ik heb nog geen woord gezegd over inflatie of deflatie. Ik zal mij wel zwichten, want ik spreek niet graag over wat niet bestaat.

Er wordt aan de regering toegeschreven, dat zij een politiek van deflatie voert. Wanneer zij geen politiek van deflatie toepast op de sociale uitgaven, neem ik er gerust vrede mee, want men kan slechts bezuinigen door te bezuinigen, en het is onmogelijk te bezuinigen en terzelfdertijd meer uit te geven. De politiek die tot hertoe gevolgd werd door de regering schenkt mij het volledig vertrouwen desaan gaande voor de toekomst. Iets waarop ik de aandacht wil vestigen, is het vaststellen van het indexcijfer. Er werd hier gesproken over de kleinhandelsprijzen en de groothandelsprijzen, en men heeft hieromtrent een theorie ontwikkeld waarin, zooals in alle theorieën, iets juist en iets onjuist steekt. Men schrijft de schommelingen van het indexcijfer en het gemis aan evenwicht tusschen groot- en kleinhandelsprijzen toe aan de prijzenpolitiek die door de regering gevoerd werd, precies of de koopers en de verkopers niet bij de schommelingen der prijzen zouden betrokken zijn. Hetzelfde verschijnsel, dat wij nu zien voorkomen, hebben wij reeds beleefd in 1929.

Wat wij echter zouden moeten bekomen is meer stabiliteit in de levensduurte. De bestaande regering brengt te veel schommelingen en daardoor worden de financiële toestand en het financieel beheer van ons land beïnvloed. Vijf of tien percent meer of minder op de wedden en pensioenen, dat vertegenwoordigt 200 of 400 miljoen voor de Schatkist, en deze schommelingen in de levensduurte ontredde ook onze economie. Het feit dat vastgesteld wordt dat het index met 3, 8 of 10 punten stijgt brengt onmiddellijk een reactie onder de koopers en verkopers. Ik meen dat het vraagstuk van het vormen van het indexcijfer dient herzien te worden in dier voege, dat aan 's lands financieel en economie een grotere stabiliteit zou worden gegeven, en daarbij is het onverschillig of er zou gesteund worden op het index der kleinhandelsprijzen of op het gematigd index.

Nog een enkel woord en wel over de sociale kwestie. Ik maak er mij geen illusie over en ik heb zelfs de overtuiging, dat zonder belangrijke veranderingen er in den eerstkomenden tijd geen sprake kan zijn van diepgaande sociale hervormingen. Laat ons het zeggen zooals het is.

Er is een hervorming die moet doorgaan, dat is de verplichte verzekering tegen werkloosheid, niet alleen omdat het vraagstuk belangrijk is, niet alleen omdat wij op die wijze den nood van een deel van de bevolking kunnen helpen lenigen, maar ook omdat het den last voor den Staat draaglijker zal maken.

De economie van het ontwerp is dat de last voor een bedrag van 300 à 350 miljoen afgewenteld wordt op de werkgevers en op die werknemers die niet of weinig aan de werkloosheid zijn blootgesteld.

Moest het noodig blijken wijzigingen aan het ontwerp te brengen, dan moet het geschieden. Dat is een kwestie die ten spoedigste dient opgelost.

En wat we moeten doen : onze sociale wetgeving op punt stellen. Het gebeurt vaak dat kleine onvolmaaktheden en kleine onrechtvaardigheden een machtige hinderpaalbron zijn van grieven. Dat wij beginnen met b. v. zekere kleine onrechtvaardigheden te herstellen, waarvan ik slechts één voorbeeld zal geven : het fonds der verminkten.

Er zijn, b. v. mensen die gebrekkig zijn en die geen hulp ontvangen, omdat zij zoogezegd onbehoefdig zijn. Dit is wel eens het geval met mensen waarvan het eenig inkomen de werkloosheidsvergoeding is. Dat is een schande. Dat is onduidelijk. Het zijn inderdaad de loonen van de leden van het gezin die in aanmerking komen van het tijdstip waarop ze werkten.

Er is middel, om zelfs met een eenvoudig koninklijk besluit morgen reeds te verhelpen aan dien toestand.

De heer Coussens. — Minister Delattre heeft verleden jaar, bij de bespreking van zijn begroting, verklaard, dat men voortaan zou steunen op het werkelijke inkomen.

De heer Van Acker. — Ik wil mij hier niet bekommeren om wat de minister Delattre of wie het ook zij zou hebben verklaard. Voor mij telt alleen het feit, en dat feit is dat thans menschen uitgesloten worden, enkel omdat men steunt op een inkomen dat niet bestaat. (Zeer juist!)

Thans wordt dikwijls het gezin van een werkloze uitgesloten, omdat men in aanmerking neemt het loon dat de leden van dat gezin verdienen, misschien twee, drie of zelfs vier jaar geleden.

De heer Boeckx. — Men steunt er zelfs nog op wanneer iemand reeds zes jaar werkloos is! Ik heb hier de bewijzen daarover bij mij.

De heer Van Acker. — Inderdaad.

Zelfde bemerking wat de ouderdomspensioenen aangaat. Ik wil mij tot slechts twee voorbeelden beperken. In zake ouderdomspensioenen zijn er arbeiders die regelmatig hebben gestort voor hun pensioen, waarvan de afhoudingen door den patroon zijn gedaan geworden en die nochtans, den dag waarop zij vijf en zestig jaar worden en hun pensioen komen opeischen, een weigering oploopen omdat de patroon die nochtans de afhoudingen toepaste, verzuimde hun kaart in te sturen, ofwel onvoldoende afhiel, ofwel de kaart te laat instuurde, ofwel om nog andere redenen. Maar dit neemt niet weg dat die ouderlingen aldus 300 frank of meer per jaar en soms volledig het pensioen verliezen.

Wij moeten bekennen dat er den laatsten tijd wel wat verbetering op dat gebied is ingetreden. Maar verschillende belanghebbenden blijven nog steeds slachtoffer, zien nog steeds hun pensioen geweigerd door de schuld van derden.

En wat te zeggen over het betaald verlof? Wij hebben hier de wet gestemd, maar het organiek besluit ingevolge hetwelk de patroons gehouden zijn de bijdragen te storten en al de andere formaliteiten te vervullen hun door de wet opgelegd, is nog altijd niet verschenen.

In zake familievergoedingen en gezinsvergoedingen, dezelfde toestand!

Mijne heeren, ik wil eindigen. Het is méér dan noodzakelijk dat wij in de kortst mogelijke spanne tijds zouden uitzien naar het in voege brengen van een centraliseerend stelsel in zake de sociale verzekeringen. Ik verontschuldigd mij tegenover de Kamer, dat het reeds de derde of de vierde maal is in twee jaar tijds dat ik deze aangelegenheid aanraak.

Maar ik heb de overtuiging dat die regering, of gelijk welke regering die zich met dit vraagstuk bezig zal houden, alleen een oplossing kan vinden in de samensmelting van al die bijdragen. Wij hebben nu een bijdrage voor het betaald verlof (2 t. h. voor de patroons), een forfaitaire bijdrage per dag voor de gezinsvergoedingen en één per schaal voor het pensioen. Morgen zullen wij een bijdrage hebben voor de verzekering tegen werkloosheid. Dit

stelsel moet vereenvoudigd worden, en wij moeten tot dit stelsel komen : één bijdrage, één kaart, één storting. (*Goedkeuring op verschillende banken.*)

Een centrale kas zou respectievelijk de noodige stukken en kredieten van de thans bestaande organismen overmaken. Dit stelsel zou voor gevolg hebben een stipte toepassing van de sociale wetten, en dit in het belang van de arbeiders, van de patroons en van den Staat. Dit stelsel zou veel eenvoudiger zijn en de controol zou gemakkelijk zijn, wat nu niet het geval is. Een arbeider van 20 jaar vraagt zich niet altijd af of zijn patroon zijn kaart voor het ouderdomspensioen naar de Lijfrentekas gestuurd heeft of niet. De ouderdom van 65 jaar is nog zoo wijd af! Hetzelfde gebeurt wat betreft de kas voor gezinsvergoedingen. Een ongehuwd arbeider of een gehuwd arbeider zonder recht hebbende kinderen vraagt zich niet af of zijn patroon de bijdrage betaalt aan de compensatiekas. Dat men een belang maken van de verzekering tegen werkloosheid, het betaald verlof, de gezinsvergoedingen, de ouderdomspensioenen, en men is zeker dat de belanghebbenden zullen waken op een strikte toepassing der wetten.

Men heeft hier dikwijls geklaagd niet op eenige, maar op de duizenden patroons die in gebreke bleven aan de sociale wetten.

Het geldt vooral kleine patroons.

Het is niet altijd slechten wil van hunnentwege, het is meestal omdat ze de wet niet kennen. De kleine patroons zijn niet dommer dan anderen. Veronderstelt dat wij morgen in de plaats staan van kleine patroons en wij zullen ons vóór dezelfde moeilijkheden bevinden. De kleine patroon heeft niet altijd de middelen om zich een degelijke administratie te betalen.

De diensten van controol moeten meer gecentraliseerd worden, degelijker worden ingericht.

Ik ben overtuigd dat, indien de regeering zich wil inspannen, aan dat probleem binnen kort een oplossing zal gevonden worden, omdat de arbeiders en de patroons zulke een oplossing wenschen te bekomen.

Ik wil eindigen met te zeggen dat de meest belangwekkende van mijn beschouwingen, naar mijn oordeel, is dat er een begin moet gemaakt worden met een politiek van werkstelling voor de werklozen. (*Zeer well op verschillende banken.*) Zoo wij geen maatregelen nemen, is het ergste te verwachten onder economisch, maar ook over politiek oogpunt. Degenen die bekommerd zijn om s' lands instellingen zouden zulks later kunnen betreuren. (*Zeer well op de banken der socialisten, katholieken en op zekere liberale banken.*)

INDIENING VAN WETSONTWERPEN. — DÉPÔT DE PROJETS DE LOI.

De heer De Vleeschauwer, minister van koloniën. — Van Koningswege heb ik de eer ter tafel neer te leggen : 1° een wetsontwerp houdende sluiting der algemeene rekeningen van de kolonie voor de jaren 1933 en 1934 en behelzende de definitieve regeling der begrotingen van de dienstjaren 1932 en 1933; 2° een wetsontwerp houdende sluiting der algemeene rekeningen van Ruanda-Urundi voor de jaren 1933 en 1934 en behelzende de definitieve regeling der begrotingen van de dienstjaren 1932 en 1933.

D'après les ordres du Roi, j'ai l'honneur de déposer sur le bureau de la Chambre : 1° un projet de loi arrêtant les comptes généraux de la colonie, des années 1933 et 1934, et contenant le règlement définitif des budgets des exercices 1932 et 1933; 2° un projet de loi arrêtant les comptes généraux du Ruanda-Urundi des années 1933 et 1934, et contenant le règlement définitif des budgets des exercices 1932 et 1933.

— Drukken en ronddeelen.

Impression et distribution.

De heer Heymans, minister van economische zaken, middenstand en landbouw. — Van Koningswege heb ik de eer ter tafel neer te leggen een ontwerp van wet betreffende het opsporen en het ontginnen van bitumineuse gesteenten, van petroleum en van verbrandingsgassen.

D'après les ordres du Roi, j'ai l'honneur de déposer sur le bureau de la Chambre un projet de loi relatif à la recherche et à l'exploitation des roches bitumeuses, du pétrole et des gaz combustibles.

— Drukken en ronddeelen.

Impression et distribution.

ANN. PARLEM. CH. DES REPR. — SESSION ORDINAIRE DE 1938-1939.
PARLEM. HAND. KAMER DER VOLKSVERT. — GEWONE ZITTIJD 1938-1939.

BUDGETS D'ORDRE FINANCIER POUR L'EXERCICE 1939.

Reprise de la discussion générale.

BEGROOTINGEN VAN FINANCIEELEN AARD VOOR HET DIENSTJAAR 1939.

Hervatting van de algemeene bespreking.

M. le président. — Nous reprenons la discussion générale des budgets d'ordre financier pour l'exercice 1939.

Het woord is aan den heer Duysburgh.

De heer Duysburgh (op het spreekgestoelte). — Mevrouwen, mijne heeren, onze huidige regeering heeft zich als hoofdtak de financieele saneering gegeven.

In uw verklaring van 24 Mei laatstleden, waarin u aan de Kamer de richtlijnen uwer financieele politiek hebt aangegeven, deed u de volgende verklaring : « Mijn taak zoude onvolledig zijn volbracht indien ik er mij bij hield, met de hulp der regeering en van het parlement, een momentane oplossing te brengen aan een momentanen toestand. » En u hebt er, aan het adres der democratie, de volgende vermaning aan toegevoegd : « Zij kan zich voor de toekomst niet de weelde veroorloven om de twee of drie jaar aan het land een buitengewone inspanning te vragen om de ontreedde finances te saneren om deze dan weer opnieuw te ontwrichten en in wanorde te laten vervallen. »

Voorwaar een sterke en gezonde taal, en welke bij velen bemoeigende vooruitzichten en troostvolle verwachtingen heeft doen ontstaan. De ons voorgelegde financieele begrotingen voor het dienstjaar 1939, in hun opvatting en vorm, kunnen nochtans deze verwachtingen niet heeltemaal bevredigen. Wij geven grif toe, dat u, voor een kiesche en ingewikkelde successie komt te staan en het u persoonlijk en zelfs de regeering niet aan goeden wil ontbreekt, maar eens te meer krijgen wij de bevestiging, dat technische waardigheid en welgeleende bedoelingen, het moeten afleggen tegen de eischen van verkeerde politieke en sociale begrippen die hun krediet en gezag alleen zoeken in hun uitgavevermogen. Eens te meer wordt het bewezen dat de onontbeerlijke koerswijziging in de financieele politiek van het land nog steeds niet wordt doorgevoerd en niet afgebroken is met de toepassing der gemakkelijke methode van stijgende belastingen en klimmende Rijksschuld.

Wanneer er wij inderdaad den Staatsfinancieelen zakengang der laatste jaren, en meer bepaaldelijk sinds de monetaire verrichtingen van 1935 nagaan, bestatigen wij dat voor de ontvangsten en uitgaven der gewone begrooting de kurve nog steeds stijgend is gebleven. De ontvangsten loopen inderdaad op van 10 miljard 14,569,000 frank in 1935, naar 11,486,737,000 frank in 1939, zonder rekening te houden met het tekort en de bijkredieten voor 1938 aangevraagd. Alle inkrimpingen ten spijt blijft dus de verhooging van de gewone begrooting 1,468,168,000 frank bedragen. Voor de uitgaven op dezelfde begrooting loopen de cijfers van 10 miljard 387,324,343 frank in 1935 naar 11,583,000,971 frank in 1939, 't zij een verhooging van 1,195,736,628 frank.

Wie zal betwisten dat de verlamming onzer binnenlandsche markt en de loomheid van onzen exporthandel vreemd zijn aan de regelmatigte stijging der van de schatplichtigen gevraagde inspanning, wanneer men daarbij rekening houdt met het feit dat de sociale lasten nu reeds 8.5 tot 9 t. h. der uitbetaalde loonen bedragen, en niet gewaagd van den bijkomenden last welke de verplichte verzekering tegen werkloosheid voor de nationale bedrijvigheid zal beteekenen.

De achtbare heer verslaggever doet terecht opmerken dat de begrooting van 's lands middelen een dubbel uitzicht heeft, namelijk een zuiver financieele en een economische, en beide uitzichten daarenboven niet van elkander te scheiden zijn. Te vergeefs hebben wij bij de vroegere besprekingen van de Rijksmiddelenbegrotingen van vorige dienstjaren de aandacht der opvolgende regeeringen op dit punt gevestigd en gewaarschuwd tegen fiscale overdrijving en de worging der productieve krachten in het land, welke dergelijke politiek onvermijdelijk met zich brengen moet.

Wij staan voor 1939 met een gewone begrooting van 11,600 miljoen; een buitengewone begrooting van 1,600 miljoen, en een door provincie en gemeente geëischte belastingbijdrage welke circa 4,000 miljoen belooft, zoodat de Belgische belastingplichtige komt te staan vóór een belastingdruk van zowat 17 1/2 miljard jaarlijks, voor een jaarlijksch nationaal inkomen dat in 1936 werd geschat op circa 65 miljard, maar voor 1939 voorzeker de 60 miljard moeilijk bereiken zal. Zoodat ongeveer 28 t. h. van het nationale inkomen door Staats-, provincie- en gemeentekassen wordt opgevorderd.

Het hoeft geen betoog dat een dergelijke zakenstand een op manufactuur aangewezen land als het onze, in zijn economische ont-plooiing ten zeerste belemmert, temeer waar de likwiditeiten van het spaarwezen dan weer bestendig voor de dekking der buitengewone begroting of gewone tekorten door leeningen naar dezelfde kassen worden gekanaliseerd. Zien we niet, in een tijdspanne van twee maanden, 1,600,000,000 frank aan leeningen op de binnenlandsche geldmarkt brengen, wanneer handel en nijverheid kwijnen en in een hetschen kamp met de economische depressie gewikkeld zijn. Men kan het economisch nut der buitengewone begrotingen door den terugkeer der ontleende kapitalen aan den nationalen handel en nijverheid frachten goed te praten, maar daar valt nog wel een en ander over te zeggen, meer bepaaldelijk in de huidige samenstelling onzer produceerende krachten en dezes verhouding tegenover de macht onzer nationale kapitaal-oligarchie.

Waar onze Rijksschuld de 57 milliard benadert en onze gemeenschap ervan een last van 2,425 miljoen te dragen heeft, kan voorwaar een politiek van droogtrekking onzer binnenlandsche geldmarkt niet van aard zijn langs gezonde wegen de sanering onzer financies in de hand te werken. Wij hebben zin voor werkelijkheid en laten ons niet door het behendige maar verkeerde voorstellen der feiten beïnvloeden. De Staatsuitgaven hebben de grens overschreden tot waar de contributiemogelijkheden in al zijn vormen, heilzaam op ons gemeenschapleven inwerken kan. Reeds nu doet men op belastinggebied, het laatste « carré van de garde » geven en zijn wij den weg der collectieve verarming ingeslagen. Er bestaan aan onze grenzen jammerlijke voorbeelden van koortzichtig beleid; maken wij ze ons ten nutte. « Gouverner c'est prévoir », en indien men het economisch evenwicht en de levensmogelijkheden der natie voor verdere ontreding behoeven wil, is de tijd aangebroken om kordaat het roer om te gooien en niet meer met voldane zelfgenoegzaamheid te wijzen op de halve maatregelen welke getroffen zijn, maar van twijfelachtige herstelkracht blijven. De achtbare heer eerste-minister, in zijn regeringsverklaring van 17 Mei, zegde terecht: « Les événements encore récents ont démontré que l'équilibre budgétaire et une politique sociale généreuse sont des buts inaccessibles si la vie économique du pays se ralentit. »

Zeer goed gezien. Maar de regering blijft met haar goede inzichten haperen in het net der neerdrukkende partijbelangen. Zij hangt onbeslist vast in de verouderde liberale-economische stellingen welke men, trouwens te vergeefs, met de noodwendigheden der nieuwe vereischten wil verzoenen. Gezonde Staatsfinancies en bestendige volkswelvaart zijn niet tot stand te brengen door geïmproviseerde sociale, economische en politieke opvattingen. Dat zegden wij reeds een jaar geleden en herhalen het met zooveel te meer klem, omdat de feiten zoo welsprekend onze zienswijze zijn komen staven.

Wij houden ons bij de meening van den achtbaren heer verslaggever, waar hij het heeft over de economische zijde van het begrotingsprobleem. En in verband hiermede werd onze aandacht getrokken door een ongerijmdheid welke tekenend is voor de onevenwichtige toestanden door een irrationele politiek geschapen en die voor de regering even onvoorziene als moeilijke gevolgen hebben kan. Zoo vinden wij dat het indexcijfer der kleinhandels-prijzen stijgend blijft sinds April 1935 en oplet van 629 punten naar 764 punten in September 1938. Onnoodig de rampzalige invloed eener dergelijke stijging van het indexcijfer op onze prijzenpolitiek te onderlijnen en de terugslag welke deze hebben moet op onze export-mogelijkheden. Maar er zijn nog duidelijker kentekens voor de ondermijnende werking der overbelasting onzer producenten welke de vergelijking der verhoudingscijfers sinds 1935 der groot- en kleinhandelsprijzen aanwijken. Wij citeeren ze omdat zij zoo welsprekend zijn:

Groothandelsprijzen:

April 1935, 531 punten; Juni 1937, 702 punten. Stijging: 171 punten.

Oogst 1937, 700 punten; September 1938, 622 punten. Daling: 78 punten.

Kleinhandelsprijzen:

April 1935, 629 punten; Juli 1937, 740 punten. Stijging: 111 punten.

Oogst 1937, 746 punten; September 1938, 764 punten. Stijging: 18 punten.

Waar dus de stijging der kleinhandelsprijzen normaal blijft tegenover deze der groothandelsprijzen gedurende de periode April 1935-Juli 1937, zien wij dit evenwicht brutaal verbroken gedurende de periode Oogst 1937-September 1938, 't zij van het oogenblik af dat de invloed der laatste devaluatie zich niet meer gevoelen laat. Gedurende diezelfde periode, staat tegenover een daling van 78 punten der groothandelsprijzen een stijging der kleinhandelsprijzen van 18 punten. Waaruit wij besluiten dat de overtoelinge lasten, benevens misschien wel buitenlandischen invloed, de export-mogelijkheden hebben verminderd, grootendeels door de stijging der kost-

prijzen, terwijl de goederenverdeling, onder denzelfden druk der belastingen en der steeds scherper mededinging, op een overzadigde binnenlandsche markt niet reageeren kon. En dat, niet-tegenstaande de winstmarges voor productie en verdeling verdwijnen, terwijl de levensduurte stijgt.

Gansch onze economische politiek ondergaat daarvan fataal den noodlottigen terugslag, en de fiscale prestaties der schatplichtigen dragen er natuurlijk de nadeelige sporen van. Het weze terloops opgemerkt dat het indexcijfer der kleinhandelsprijzen sindsdien nog met 8 punten gestegen is, en het cijfer voor de maand November 1938 ettelijke punten hooger staat dan dit van dezelfde maand 1937.

Het laat zich dan ook veronderstellen dat de vooruitzichten voor de uitbetaling van wedden en loonen op basis 105 voor zes maanden en 110 voor de andere zes maanden van het begrotingsjaar 1939 weinig kans hebben bewaarheid te worden en het indexcijfer steeds boven 753 punten zal blijven schommelen, zoodat de begrotingsvooruitzichten wel met 100 miljoen zouden kunnen worden verzwaaard, heftgeen het schamele boni van 17 miljoen alras in een soliede mali zoude herschapen.

Trouwens er zijn andere gegevens welke ons vertrouwen in de budgetaire ramingen schokken. Voor de acht eerste maanden van 1938, beloopt de ontvangsten voor de zegel- en met het zegel gelijkgestelde rechten 2,700 miljoen. Het Staatsblad van 26 November II. publiceert de fiscale ontvangsten der tien eerste maanden van de jaren 1937 en 1938 (zonder provinciale en gemeentelijke opcentiemen), 't zij 2,159,216,851 fr. 86 c., waaruit wij opmaken dat de totale ontvangsten in deze rubriek, voor 1938, ongeveer 2 milliard 590,000,000 frank zullen beloopt, aannemende dat de twee laatste maanden van het huidige dienstjaar de gemiddelde opbrengst geven der tien eerste maanden.

Wanneer wij de cijfers der tien eerste maanden van 1937 vergelijken met deze der tien eerste maanden van 1938, vinden wij:

Ontvangsten 10 maanden 1937	fr. 2,815,988,598 91
Ontvangsten 10 maanden 1938	2,159,216,851 86

Vermindering ontvangsten 1938	fr. 656,771,747 05
-------------------------------------	--------------------

Zonder gevaar het verwijt van pessimisme op te loopen en ons strikt op het gebied der realiteit houdende, met vóór oogen de ontwikkeling der economische ontreding in de wereld en dezes terugslag op ons land, meenen wij zonder vrees voor tegenspraak te mogen beweren dat de ramingen voor deze rubriek de cijfers der ontvangsten van 1938 niet mogen overschrijden voor het aanstaande dienstjaar. Wij vreezen zelfs dat men ze moeilijk bereiken zal, zoodat deze cijfers voorzeker als een maximum mogen worden aanvaard. Zij zijn in de begroting 1939 ingeschreven voor 2,900,000,000 frank, en het verschil met het cijfer der ontvangsten op basis 1938 beloopt dus: 2,900,000,000 — 2,590,000,000 = 310,000,000 frank.

Men zal ons opwerpen dat aanpassingen door opdecieën voor zekere zegeltaksen in 't vooruitzicht staan, maar deze moeten, naar uw verklaring, mijnheer de minister, alleen dienen om de onkosten der mobilisatie te dekken en zullen zonder invloed blijken op de cijfers welke wij aanhalen. Daarenboven het parlement moet er zich nog over uitspreken en wij schrikken terug voor de onberekenende opdrijving der onrechtstreeksche belastingen, na de inspanning van het land in de laatste jaren gevraagd. Met ons belastingwezen zijn wij gekomen aan het gevulde glas dat de laatste bijgevoegde druppel doet overloopen, want op een vermeerdering der onrechtstreeksche lasten kan een verdere verlamming van het zakenleven niet uitblijven. Wij meenen te hebben betoond dat de economische faktor overwegend is voor de vestiging eener gezonde en stabiele fiscaliteit.

De door ons naar voren gebrachte cijfers kan men niet betwisten en wij waren den achtbaren heer minister dankbaar ons daaromtrent zijn meening te willen laten kennen, want een mindere ontvangst van 310 miljoen gevoegd bij een meerdere uitgave van 100 miljoen als gevolg der levensduurte brengt ons tot een budgetair mali van 400 miljoen frank, in plaats van het karig boni van 17 miljoen dat de ramingen voor 1939 even pijnlijk als schuchter hebben gebaard.

Wat de direkte belastingen betreft zullen wij het in de ramingen aangegeven cijfer niet beknijselen, alhoewel niet mag worden uit het oog verloren dat de verhooging door de crisisbelasting slechts voor 125 miljoen in het totaal van 3,285,000,000 frank, voorkomt. Wij gelooven dat de heffingen der direkte belastingen voor 1939 welke slaan op het boekjaar 1938 gevoelig lager moeten zijn dan de inkomsten geboekt voor 1938 slaande op het nog economisch gunstige jaar 1937. In hoeverre de voorziene verhooging van de raming der crisisbelasting 1939, 't zij 125 miljoen, zal worden geneutraliseerd door de minder ontvangsten der direkte belastingen kan moeilijk worden bepaald. Wij vreezen sterk, mijnheer de minister, dat u ook in deze rubriek ontgoochelingen tegemoet gaat en het mali, waarvan hierboven sprake, daardoor nog zoude kunnen worden aangedikt.

Een andere ongerijmdheid die we zouden wenschen verduidelijkt te zien, vinden wij in de raming der aanvullende personeele belasting. Deze wordt berekend op grondslag der cedulaire belastingen (grondbelasting, bedrijfsbelasting en mobiliënbelasting).

De bugetaire vooruitzichten voor het dienstjaar 1939 geven :

1° Voor de grondbelasting, een vermeerdering van ..	10 miljoen
2° Voor de mobiliënbelasting, een vermindering van	190 miljoen
3° Voor de bedrijfsbelasting, een vermindering van	75 »
	265
	10

⁂ Zij een vermindering aan inkomen van .. 255 miljoen.

Het valt ons moeilijk te begrijpen hoe in deze voorwaarden voor de aanvullende personeele belasting niet enkel hetzelfde inkomen van 1936 maar zelfs een vermeerdering van 20 miljoen kan worden voorzien, tenzij ook hier rekening gehouden wordt met de gebeurlijke opdecieimen welke de kosten der mobilisatie moeten dekken.

Kortom, niettegenstaande de gedane beloften, geraken wij niet uit den verderfelijken cirkel waar de productieve elementen in het land worden geofferd aan het verarmde stelsel der onproductieve en gezagsuitgaven, en waar niet zelden louter politieke ondergronden den doorslag geven. Het wordt de productieve krachten in het land te zwaar telkens weer in hun hoopvolle verwachtingen te worden teleurgesteld en met weemoed te moeten bestatigen dat al de met zooveel bombast aan onze bevolking gevraagde opofferingen geen redding brengen, maar veeleer de Schatkist doen voorkomen als het vat der Danaïden, dat te vergeefs wordt gevuld.

Als de regering zich genoodzaakt ziet, na den belastingsdruk in den loop van het jaar, reeds met 800 miljoen te hebben verzwaaard, weer nieuwe belastingen voor het bedrag van 100 miljoen in 't vooruitzicht te stellen, moet ook langs den kant der bezuinigingen ernstiger worden gezocht. Al de voordeelen welke de economie uit de muntontwaarding heeft gehaald werden op een paar jaren te niet gedaan. Bij iedere regeringswisseling hernieuwen zich dezelfde beloften of ongeveer. Tot wat dienen ten slotte de van ons volk steeds opnieuw gevraagde inspanningen als in de algemeene toelichting moet worden bekend dat « noch de bezuinigingen verkregen door de herziening van de vorige uitgaven, noch de voor 1939 voorgesteld aanvullingsmaatregelen een voldoende totaal hebben opgeleverd om de begroting in evenwicht te brengen, en de regering weer gedwongen werd om te zoeken naar nieuwe bronnen van inkomsten te zoeken ».

Zoo draait het belastingsrad maar steeds voort tot wanneer de belastingplichtige, als een opgejaagd dier naar vertwijfeling gedreven, zijn lust tot werken voelt slinken in zijn durf en ondernemingsgeest wordt aangetast en het leger der mistevredenen of der parasieten gaat vervoegen. De cijfers welke ons door het *Annuaire statistique de la Société des Nations* worden aangegeven met betrek tot bij de Belgische banken gedeponeerde bedragen hebben hun karaktervolle betekenis. Van 29,363 miljoen in 1929 zijn zij gedaald tot 20,612 miljoen, zonder rekening te houden met de waardevermindering onzer munt als gevolg der devaluatie van 1935.

Kortom, ons financieel stelsel mist aan samenhang, vaste richtlijn en doelbewustheid. Waar het verslag Coart-Frésart uitdrukkelijk den vinger op de wonde legt en gezonde wegen aanwijst, vernamen wij uit uw mond, mijnheer de minister, dat van fiscale vereenvoudiging geen sprake meer is, zoodat onze schatplichtigen dus veroordeeld blijven, en meer bepaaldelijk onze handels- en nijverheidswereld, zich verder met het zwaard van Damocles boven het hoofd en den onontwarbaren fiscaal puzzle aan het been, zoo goed en zoo kwaad het gaat, door de komende moeilijke levenswensen heen te wringen!

Het is een gemeenplaats geworden dat overbelasting het belastbare verslindt. Het voorbeeld dat de heer Janssens op het laatste congres van het katholieke blok heeft gegeven omtrent Frankrijk is dienaangaande welsprekend. Waarom dan ook hier in de boosheid volhardend? Waarom dan de onontbeerlijke oplossing ontwijken die zich dan toch weer vroeg of laat brutaler dan te voren stellen zullen? Het is bewezen dat monetaire bewerkingen alleen maar lapmiddelen zijn en hun narkotieke aard geen genezingskracht bezit. Wij kennen de huidige regering als volstrekte tegenstander van deze ongezonde theorie en kunnen er ons slechts over verheugen. Wij vermijden opzettelijk in onze tusschenkomst meer bepaaldelijk van de eene of de andere categorie burgers te gewagen, omdat wij weten dat de volksgebondenheid onverschillig alle klassen en standen de gevolgen eener onduidelijke financieele en economische politiek betalen doet.

De fundamentele misslagen berusten in het feit dat voor het opmaken der begrotingen en hun verdere uitwerking, niet de uitgaven naar de inkomsten, maar omgekeerd, de inkomsten naar de uitgaven worden geregeld. Omdat op grond van dit principieel de belastingen bij laagconjunctuur steeds verzwaren is het klaar dat hier het gezond verstand eenvoudig den hals wordt omgewrongen.

Juist het omgekeerde diende de basis onzer fiscaliteit te zijn. Men belast met crisistakken bij slappen zakengang en men ontlast in periode van hoogconjunctuur. Daar waar in voorspoedige economische verhoudingen voor den schatplichtige betere mogelijkheden bestaan voor het dragen van zwaardere heffingen, moet hij in periode van depressie de tegemoetkoming van het financieele Staatsbeheer kunnen genieten en er door worden geholpen. Waar dan toch in redelijke normen de Staatsverplichtingen door de volksbijdragen dienen te worden verzekerd, zouden wij er meer voor voelen, in plaats van de onzalige crisistaks, een « voorspoedtak » te zien tot stand komen in de jaren van voorspoed, te heffen door mobiele belastingplatformen op de cedulaire en aanvullende personeele belasting, eenerzijds, en de percentsgewijze verhooging der belasting op luxe-autovertoegen en spel en weddenschappen.

De bonis in deze voorwaarden op de begrotingen der voorspoedige jaren verkregen konden worden in reserve gehouden om ontlastingen in depressiejaren mogelijk te maken.

Wij twifelen sterk of deze nochtans logische zienswijze ooit een kans krijgt verwezenlijkt te worden. En nochtans zoude het economisch leven der natie er in tijden van laagconjunctuur er door worden gestimuleerd in plaats van, zooals nu door crisis- en andere taksen, er door nog meer te worden verlamd.

Wij komen tot de dekking der mobilisatiekosten. Naar schatting zullen deze circa 170,000,000 frank bedragen, en de regering heeft ter tafel een wetsontwerp neergelegd strekkende tot verhooging bij opdecieimen van de aanvullende personeele belasting, de mobiliënbelasting, de overdrachtstakken en de erfenisrechten. Het zal bij niemand opkomen de door de regering getroffen maatregelen voor de verdediging van het grondgebied te bekribbelen en de noodige fondsen moeten haard dan ook ter beschikking worden gesteld. Maar indien deze uitgave niet langs de gewone begrotingswegen kon worden verwerkt, hadde het oogeblik gepast geweest eens aan de belasting der monopolies en andere bevoorrechte organismen te denken, in plaats van den last dezer aanzuivering alweer op de schouders van den gewonen schatplichtige te leggen. Wij hopen daarenboven dat het tijdelijke karakter dezer verhoogingen niet zooda de crisisbelasting geen definitieve belasting worden zal door opname in de jaarlijksche begrotingen met dan weer dito overeenstemmende uitgaven.

Alvorens te besluiten wenschen wij ook nog een woord over de verscherpte controle te zeggen. Wij behooren tot diegenen die meenen dat de schatplichtige welke zijn verplichtingen onduidelijk, niet de Staatskas maar zijn medeburgers bedriegt, daar de huidige grondlijnen inzake Staatsfinancien de collectiviteit der belastingplichtigen voor de dekking der Staatsuitgaven plaatst en deze in elk geval worden opgevorderd.

Indien de ons verstrekte inlichtingen met de waarheid overeenstemmen, en wij hebben alle redenen om dit te gelooven, hebben de controlediensten onder den prikkel der centrale diensten, zich zoo bejverd dat nog slechts de betwistbare dossiers hangende blijven, zoodat ook de ramingen voor deze rubriek voorzichtig dienen te worden gedaan.

Wij nemen de gelegenheid te baat om de aandacht van den achtbaren heer minister in verband daarmede te vestigen op de noodzakelijkheid deze controle meer bepaaldelijk te verscherpen in de richting van de vele in het land onregelmatig gevestigde vreemde handelaars, welke door behendige onduideliking hunner fiscale en sociale verplichtingen, onwetendheid of onverschilligheid niet zelden oorzaak zijn van ongezonde mededinging en ontwrichting van den regelmatigen handel.

Wij zullen tot deze enkele bondige opmerkingen onze tusschenkomst beperken. Wij zijn bewust van de zwaarte der taak welke het Staatsbeleid in een ontredderde wereld beteekent. Wij weten dat onze economische politiek maar in zooverre zelfstandig kan worden gevoerd als zij niet afhankelijk is der buitenlandse invloeden.

Maar te vele fouten werden in de laatste jaren bedreven, opdat het landsbeleid zonder meer voor de gevolgen eener onbehendige of kortzichtige politiek verzachtende omstandigheden op grond van deze vreemde invloeden kunne pleiten.

Wij deden steeds zonder achterdocht of politieke bijbedoeling onze plicht bij de objectieve beoordeeling en bespreking der begrotingen. Wij boekten trouwens nog nooit veel succes, tenzij bij de feiten zelf welke onze vooruitzichten in oorzaak en gevolgen altijd zijn komen bevestigen.

En alvorens onze tusschenkomst te beëindigen moeten wij er aan toevoegen dat, ons inziens, de nationale herwording niet enkel een materieel, maar hoofdzakelijk zelfs een moreelen kant heeft. Vastgeklonken in verkeerde begrippen, materialist naar geest en principes, is ons volk gaan gelooven in de mogelijkheid van te leven, te gedijen en te bloeien zonder opoffering en dagelijkse inspanning. De diagnostiek van ons nationaal herstel eischt van al degenen die de verantwoordelijkheid der voorlichting dragen, dat zij in het volle licht der waarheid, alle momentane politieke voordeelen ten spijt, ons volk weer moed en een hart geven, weer hoop en geloof geven in de heerlijke toekomst die wij als natie bewerken kunnen.

De crisis en depressie is bij ons ook een crisis van vertrouwen. Wij moeten ons volk vertrouwen geven in onze nationale mogelijkheden, vertrouwen in de zelfbewuste zekerheid en degelijkheid der verantwoordelijke landsleiding, vertrouwen in de potentieele wijskracht nog steeds bij ons zoo rijk voor handen.

Wij hebben in Mei laatstleden den heer Spaak om zijn moed bewonderd wanneer hij verklaarde : « La démocratie doit être défendue, mais elle doit aussi être réformée » en « Le problème de la réforme de nos institutions est posé. » Welnu, zoolang men het bij woorden zal laten en er niet zal zijn ingeslaagd deze goede inzichten in daden om te werken, zal ofwel onomstootbaar bewezen zijn dat de democratie onmachtig staat tegenover de in de wereld gestelde levensproblemen, ofwel zal het land aan de blinde passie van verkeerde levensbeschouwingen ten offer gaan.

In het teken van deze overwegingen krijgen het begrotingsevenwicht en het beleid der Staatsfinancien een ander doch breder uitzicht. Wij herhalen wat wij van op deze plaats tot den toenmaligen minister van geldwezen, den heer de Man, hebben gezegd :

Regel uw tering naar uw nering,
Of uw nering krijgt de tering.

Dat is meer dan ooit een eeuwige waarheid en groote actualiteit gebleven. (Toejuichingen op de rexistische banken.)

COMMUNICATION DU BUREAU. — MEDEDELING VANWEGE HET BUREAU.

M. le président. — Avant d'accorder la parole à M. De Winde, je me vois obligé de faire une observation d'ordre réglementaire. Je le fais maintenant pour que le gouvernement prenne en temps utile les mesures nécessaires.

Je suis obligé de déclarer qu'il m'est impossible de mettre aux voix un texte antiréglementaire. M. Fieullien vient de faire remarquer, par l'amendement qu'il a déposé, que l'article 3 modifie incontestablement la loi organique de l'N. R. Or, notre règlement est explicite à cet égard.

Le n° 30 de l'article 91 de notre règlement vise les projets de budgets contenant des dispositions législatives qui ne sont pas d'ordre budgétaire; le n° 31 du même article vise les amendements qui tendent à introduire dans les budgets des modifications aux lois organiques. Il s'agit là aussi bien des amendements du gouvernement que d'amendements d'initiative privée.

Les textes sont libellés comme suit :

« Art. 91, n° 30. Au cas où, dans un projet de loi contenant un budget, seraient proposées des dispositions d'ordre législatif qui ne se rapportent pas effectivement au budget visé, ces dispositions seront disjointes et feront l'objet d'un projet de loi distinct. »

Puis le n° 31 dispose ce qui suit :

« Art. 91, n° 31. Tout amendement à un budget tendant à modifier une loi organique n'est pas recevable. »

J'engage donc M. le ministre à suivre la voie qui lui est indiquée par le règlement et par l'amendement de M. Fieullien.

Ik acht het noodzakelijk, vooraleer het woord te verleenen aan den heer De Winde, een opmerking van reglementaire aard te maken. Ik maak ze nu opdat de regering te gepasten tijde de noodige maatregelen kunne treffen.

Ik moet noodzakelijkerwijze verklaren dat het mij onmogelijk is een tekst ter stemming te leggen die niet strookt met het reglement. De heer Fieullien deed zoo juist in een door hem neergelegd amendement opmerken dat artikel 3 ontegensprekelijk de organieke wet van het N. I. R. wijzigt. Welnu, ons reglement is, wat dit betreft, uitdrukkelijk.

Het n° 30 van artikel 91 van ons reglement slaat op de wetsontwerpen van begrooting waarin wetsbepalingen voorkomen die niet van budgetaire aard zijn; het n° 31 van hetzelfde artikel slaat op de amendementen die er toe strekken een organieke wet te wijzigen. Het geldt hier amendementen zoo vanwege de regering als van privaattentatief.

De teksten luiden als volgt :

« Art. 91, n° 30. Bijaldien, in een wetsontwerp van begrooting, wetsbepalingen voorkomen, die geen werkelijk verband hebben met de bedoelde begrooting, worden die bepalingen daaruit gelicht en tot een afzonderlijk wetsontwerp omgevormd.

» Art. 91, n° 31. Amendementen die er toe strekken een organieke wet te wijzigen, zijn niet ontvankelijk. »

Ik bid den heer minister de procedure te volgen die hem door het reglement en het amendement van den heer Fieullien wordt aangewezen.

BUDGETS D'ORDRE FINANCIER POUR L'EXERCICE 1939.

Reprise de la discussion.

BEGROOTINGEN VAN FINANCIEELEN AARD VOOR HET DIENSTJAAR 1939.

Hervatting van de bespreking.

M. le président. — La parole est à M. De Winde.

M. De Winde. — Il y a un an, le ministre des finances de l'époque, qui n'était pas M. Max-Léo Gérard, présentait à la Chambre un budget de dépenses s'élevant à 11 milliards 318 millions, inférieur de 74 millions au montant des recettes prévues.

Aujourd'hui, pour l'année 1939, les dépenses sont chiffrées dans l'exposé général à 11 milliards 583 millions, soit 165 millions de plus.

Ces chiffres des deux budgets de 1938 et 1939 étant établis suivant le même index, peuvent faire l'objet de comparaisons. J'ai néanmoins l'intention de voter le budget de M. Max-Léo Gérard, alors que je n'ai pas voté celui de M. de Man. La Chambre a connu le pourquoi de mon attitude vis-à-vis du budget de 1938. J'en ai longuement donné les raisons que les événements ont pleinement justifiées.

Que nous apprend, en effet, le budget des crédits supplémentaires au budget de 1938 déposé au Sénat en juillet dernier et dont parlait hier notre collègue M. Piérard? C'est d'abord que, l'exercice 1937 étant clos, c'est au budget de 1938 qu'il faut inscrire une nouvelle dépense supplémentaire afférente au budget de 1937, de 419 millions, aggravant d'autant le mali de 1937 et le portant à 454 millions. C'est, ensuite, qu'il faudra inscrire au budget de l'exercice 1938 des crédits supplémentaires à concurrence de 628 millions, plus 183 millions du chef du paiement des traitements et pensions sur la base de 110 p. c., au lieu de 105 p. c. durant onze mois. Le total des dépenses de 1938, abstraction faite des crédits afférents à 1937, dépassera donc de 723 millions le montant prévu au budget voté par les Chambres, ce qui porte le montant des dépenses à 12 milliards 41 millions pour l'exercice 1938.

Si, d'autre part, on tient compte de ce que l'exercice 1938 aura encaissé 625 millions des 900 millions d'impôts nouveaux, on peut chiffrer l'insuffisance du budget de 1938 tel qu'il nous était présenté l'an dernier à 723 millions, plus 625 millions, soit une insuffisance d'un milliard 348 millions.

La seule consolation que nous laisse ce chiffre, c'est qu'il n'a pas atteint les deux milliards annoncés par M. Soudan. Nous verrons pourquoi tout à l'heure. Je me borne à dire en ce moment que ce n'est pas grâce à de réelles économies qui auraient été faites, puisque l'exposé général du budget de cette année ne nous renseigne que 128 millions d'économies en 1938, soit seulement un pour cent du montant du budget. Ce qui doit retenir notre attention dans ce déficit, c'est l'augmentation des dépenses réelles par rapport aux dépenses accusées dans le projet de budget de 1938.

Loin de moi la pensée de rendre uniquement M. de Man responsable de cette aggravation de dépenses. Elle est la conséquence de la politique financière suivie depuis 1936. Je dis depuis 1936 parce que, en 1935, les dépenses n'atteignaient pas encore 10 milliards. Mais à l'auteur du budget de 1938, on peut reprocher de ne pas avoir entrevu, ne fût-ce que la possibilité de cette augmentation de dépenses de 723 millions et surtout d'avoir assuré le parlement de l'existence de recettes suffisantes pour équilibrer le budget. Si même les dépenses de 1938 n'avaient pas dépassé la prévision budgétaire, le déséquilibre eût néanmoins encore été important, puisque les recettes fiscales avaient été prévues à concurrence de 9 milliards 914 millions, sans les impôts nouveaux dont il n'était pas question il y a un an et que, avec les 625 millions d'impôts nouveaux perçus, les recettes de 1938 n'atteindront que 9 milliards 939 millions, soit 35 millions de plus que les prévisions, ce qui, sur les prévisions, accuse un manquant de 590 millions. C'est ce que, à juste titre, l'exposé du budget de 1939 appelle « les prévisions corrigées ».

Il suffit d'ouvrir le *Moniteur* du 26 novembre dernier pour constater la surévaluation faite dans les prévisions de recettes pour pouvoir équilibrer le budget. A l'enregistrement, principale source de nos recettes, il était prévu pour les dix premiers mois de 1938 une recette de 3,305 millions. Or, le *Moniteur* constate que cette recette n'a été que de 2,798 millions, soit 507 millions en moins.

Coincidence curieuse : le budget de 1938 escomptait du timbre une recette supérieure de 475 millions à celle faite en 1937, alors que rien n'autorisait pareille majoration pour l'enregistrement, bien au contraire.

Cette observation, messieurs, a encore en ce moment une grande importance parce qu'il en est qui n'attribuent le déséquilibre de 1938 qu'à une diminution de recettes fiscales, ce qui n'est vrai que pour une très faible partie.

Ce déséquilibre résulte de l'accroissement des dépenses et de la surévaluation des recettes. La preuve s'en trouve encore dans l'exposé général de 1939.

Qu'il me soit permis de remercier et de féliciter l'honorable ministre des finances de ce document, qui devrait, pour tous les parlementaires, être un livre de chevet. Jamais, nous n'avons été aussi pleinement renseignés sur tous les éléments qui peuvent établir la véritable situation financière du pays. (*Très bien! très bien! sur de nombreux bancs.*)

Messieurs, la preuve manifeste s'en trouve dans l'exposé de 1939, qui nous indique, pour 1938, une recette totale de 9 milliards 939 millions, y compris les 625 millions des nouveaux impôts, soit, sans ceux-ci, 9 milliards 314 millions, alors que les recettes de 1937 sont renseignées par l'exposé de 1938 comme devant être de 9 milliards 335 millions, c'est-à-dire une somme équivalente, à 21 millions près. La conclusion qu'il faut en retenir, c'est que les recettes en 1938 sont égales, ou à peu près, à celles de 1937.

Ceci étant dit pour l'année en cours, examinons les prévisions pour le présent, c'est-à-dire pour le budget de 1939, et aussi, c'est notre devoir, pour l'avenir. De toute façon, qui oserait contester que les finances publiques ont besoin d'un sérieux redressement? Assurément pas le gouvernement, car il annonce sa volonté d'assainir et les finances communales qui, pour les mêmes causes que les finances de l'Etat, connaissent aussi une situation déficitaire dans un trop grand nombre de communes, et les finances de l'Etat, puisque, dans son exposé général, le gouvernement prend l'engagement de ne pas dépasser les dépenses au delà de 11,683 millions. C'est là une très forte somme, si l'on tient compte, d'une part du montant du revenu national, qui sera réduit en 1939 au chiffre de 1936, soit quelque 60 milliards, et, d'autre part, des dépenses communales et provinciales, qui s'élèvent certainement au moins à 4 milliards. Mais ici se place une considération souvent perdue de vue : c'est que le budget de l'Etat comprend plus de 1,400 millions de subventions ordinaires aux communes et aux provinces, dont 1,286 millions pour les communes, permettant ainsi à celles-ci de faire face à une partie importante de leurs dépenses. Ce serait donc une erreur d'additionner le montant des dépenses de l'Etat et le montant des dépenses des communes, et de dire que nous avons plus de 16 milliards de dépenses. Il y aurait dans ce cas double emploi de 1 milliard 400 millions.

Le gouvernement entend aussi réduire son budget extraordinaire. Et il a raison. L'épuisement du fonds de la réévaluation oblige à couvrir les dépenses extraordinaires par l'emprunt. Les charges de la dette ne font que s'accroître. Déjà, malgré la conversion des rentes, qui a diminué cette charge de 600 millions, malgré les dévaluations des monnaies étrangères, la charge de notre dette a augmenté à ce point depuis 1935, que nous sommes en train, là aussi, de perdre les avantages procurés à l'Etat par la dévaluation de 1935.

Les dépenses étant ainsi limitées à 11,683 millions, la question se pose de savoir si elles seront réellement couvertes par les recettes prévues pour 1939. C'est la question de l'équilibre budgétaire. Les recettes prévues s'élèvent à 11,700 millions, dont 10,214 millions à provenir des impôts et 1,486 millions à provenir d'autres ressources. Une constatation s'impose ici : ce qui est demandé à l'impôt augmente chaque année, tandis que diminue ce qui provient d'autres sources. Il y a dix ans, en 1927, à l'index 786, l'impôt intervenait pour 8,500 millions, soit 1,714 millions de moins qu'en 1939, et les autres recettes, pour 2,675 millions, soit environ 1,200 millions de plus qu'en 1939.

Comme l'an dernier, posons-nous, pour le budget de 1939, la question de savoir si l'Etat peut espérer faire réellement les 10,214 millions de recettes fiscales prévues. En d'autres termes, les évaluations sont-elles sincères? Je réponds : oui. Pourquoi? C'est bien simple. Parce que les prévisions de cette année ne dépassent pas même de 300 millions les recettes effectuées en 1938, alors qu'en 1939 le budget bénéficiera des diverses recettes nouvelles que voici :

1° Les nouveaux impôts rendront, en 1939, la somme de 900 millions, au lieu de 625 millions en 1938, soit 275 millions de plus;

2° L'Etat percevra, en 1939, les 125 millions qui n'ont pu être retenus à la source durant le premier semestre de 1938 du chef de la taxe de crise. Un projet de loi, je pense, devra être déposé pour organiser cette perception.

M. Max-Léo Gérard, ministre des finances. — Ce projet a été déposé hier.

M. De Winde. — Je serai heureux d'en prendre connaissance.

3° Une modification de la législation, proposée par les lois de budget, et les circonstances exceptionnelles en 1938 donneront, au budget pour 1939, 100 millions de plus en ce qui concerne les droits de succession;

4° L'Etat nous demande 100 millions de nouvelles redevances, dont notamment celles auxquelles a fait allusion notre honorable collègue M. Piérard. L'honorable membre m'a demandé hier si ce supplément de la redevance était bien une redevance ou si c'était un impôt. Puisqu'elle va être perçue uniquement au profit de l'Etat, — et c'est là sa seule justification, — il est évident qu'il s'agit ici d'un impôt, et même d'un impôt exceptionnel, et voici pour quelles raisons. Pour ne pas payer une taxe, il suffit de supprimer la cause : en l'espèce l'appareil radiophonique. Seulement, la loi prévoit que la seule détention d'un appareil, alors même qu'on ne s'en servirait pas, vous oblige à payer la taxe. Je sais qu'au point de vue du contrôle il serait difficile d'agir autrement. Cependant, il y a un moyen d'éviter la taxe, et, du haut de cette tribune, je l'indique à ceux qui voudraient, tout en ne vendant ou en ne détruisant pas leur appareil, se soustraire à la taxe. (*Rires.*)

Ce moyen, le voici — je le retiens d'une réponse à une question que j'ai posée un jour à l'honorable M. du Bus de Warnaffe, alors ministre des transports — : il suffit de déposer son appareil au Mont-de-piété pour se soustraire à la taxe. (*Sourires.*)

M. Max-Léo Gérard, ministre des finances. — C'est un très mauvais conseil que vous donnez aux contribuables.

M. De Winde. — Hier, j'ai entendu des membres se plaindre du fait que cette surtaxe frapperait davantage les petites gens. Il est donc logique que nous leur soyons secourables. (*Nouveaux sourires.*)

M. W. Janssens. — Le Mont-de-piété ne devrait-il pas, lui, payer la taxe à la place du contribuable?

M. De Winde. — L'honorable ministre pourra vous répondre. Il consultera probablement ses bureaux.

Le gouvernement attend encore, de la meilleure perception des impôts, une recette supplémentaire de 200 à 250 millions. Et enfin, messieurs, en vertu d'une autre modification législative, il inscrit dans ses recettes le bénéfice de 1938, soit 59 millions, au lieu de les verser à la caisse d'amortissement.

Toutes ces ressources nouvelles compenseront les diminutions possibles, et je crois même probables, du rendement de certains impôts. C'est pourquoi j'ai la conviction que, si le gouvernement maintient les dépenses au montant prévu de 11,693 millions, le budget restera équilibré.

Mais si l'équilibre peut être réalisé pour 1939, on ne peut dire que le redressement budgétaire soit opéré. Il est certain que l'équilibre du budget demeure instable. En m'exprimant de la sorte, je vise les moyens de fortune auxquels très habilement le ministre des finances a dû avoir recours pour équilibrer son budget. J'ai comparé le budget des dépenses à un très lourd et volumineux paquet, ne tenant ensemble que par une série de ficelles qui ne dureront pas longtemps. M. le ministre des finances ne s'offusquera pas du mot, je pense même qu'il l'a trouvé assez heureux, pour traduire la réalité de la situation. Je le prouve en soulignant les diverses recettes occasionnelles qui permettent d'équilibrer le budget de 1939, recettes occasionnelles qui ne se retrouveront qu'en 1940, et qui ne pourront pas alors être remplacées par d'autres. Je pense d'ailleurs que l'esprit ingénieux de l'honorable ministre des finances aura fouillé dans tout ce qu'on peut trouver à l'heure actuelle dans les finances de l'Etat pour équilibrer son budget.

Les voici : Il y a d'abord les 100 millions de plus à provenir occasionnellement en 1939, tout au moins pour une très grande partie, des droits de succession. Nous n'avons pas en Belgique les nombreuses et grosses fortunes que connaissent la Hollande et surtout l'Angleterre. Une publication récente renseignait pour l'Angleterre 860 citoyens dont le moins riche a un revenu annuel d'environ 5 millions de francs belges, sur lesquels pourraient être prélevés en Belgique, en impôts directs, au moins 2 millions chaque année. Bonne fortune pour l'Angleterre! Nous n'en sommes pas là.

Deuxième ficelle : c'est le boni du budget de 1933, soit 59 millions, qui vont être versés dans le budget de l'Etat au lieu de l'être dans la caisse des consignations. Or, pour l'année suivante, 1934, — j'ai posé la question à l'honorable ministre, — au lieu d'un boni, celle année-là accusera un mali de 252 millions.

Troisième ficelle : ce sont les 125 millions qu'on peut inscrire en 1939 au budget, du chef des revenus qui n'ont pu être frappés à la source, sur la taxe de crise pendant le premier semestre de 1938,

L'an prochain, on payera les 900 millions et il n'y aura plus rien à inscrire de ce chef au budget de 1940, en dehors de ces 900 millions bien entendu.

Quatrième ficelle et non la moindre : ce sont les 311 millions de diminution du montant de la subvention de l'Etat pour les allocations de chômage au budget de 1939. Pour cela, il faudrait d'abord que la loi actuellement soumise au Sénat fût votée. Mais même si elle l'était, cette diminution de 311 millions n'opérerait, comme vous le savez, que pour la seule année 1939, la première du nouveau régime qui serait instauré.

Voilà donc déjà pour 595 millions de recettes occasionnelles dans le budget de 1939. Il en est d'autres de moindre importance.

Mais je suis, d'autre part, encore assez sceptique en ce qui concerne certaines majorations de recettes escomptées, notamment les péages perçus par l'Etat : 27 millions d'augmentation; les capitaux et revenus : 80 millions d'augmentation, tandis que la diminution de 61 millions, au chapitre des remboursements, restera acquise. Il s'agit de la suppression de l'intervention actuelle des communes et des provinces dans la charge du chômage.

C'est pour tout cela que je dis que le budget de 1939, s'il est en équilibre, n'opère pas cependant le redressement budgétaire nécessaire. La tâche n'est donc qu'à peine commencée. M. le ministre s'en est excusé en disant qu'en cours d'exercice, il est difficile d'opérer un redressement suffisant.

J'en tombe d'accord pour l'exercice 1938, mais le gouvernement pouvait le faire pour le budget de 1939. Il ne le fait que très partiellement, en se bornant à nous indiquer la limite qu'il entend fixer aux dépenses, mais il ne l'a pas fait en ce qui concerne les moyens.

Ceci m'amène à poser une question : Quelles économies le gouvernement a-t-il faites en 1938 et se propose-t-il de faire en 1939? Je sais que, quand on parle d'économies, il en est qui répondent : « Pas de déflation! » Dans leur esprit, toute économie serait une déflation. A ce compte, toute augmentation de dépenses, quelle qu'elle soit, serait de l'inflation. Cela n'est évidemment pas sérieux. Ce n'est d'autant moins que ceux qui parlent ainsi de déflation ont été les plus fermes tenants de la dévaluation, qui, en réalité, n'a été que la déflation la plus subite et la plus massive qu'on puisse imaginer, et cela pour tous les Belges, sauf pour ceux qui étaient endettés. (Très bien! sur de nombreux bancs.)

N'oublions pas, d'ailleurs, que le gouvernement a été constitué avec, à son programme, des économies à réaliser dans tous les budgets de l'Etat. Déjà M. Soudan, en exposant son programme financier, avait annoncé pour 400 millions d'économies en 1938. Le 19 avril 1938, c'est-à-dire à un moment où il connaissait toutes les charges nouvelles, il écrivait :

« Le plafond des dépenses de cet exercice ne pourra, en aucun cas, dépasser 11,784 millions. Mais ce montant pourrait ne pas être atteint, à la faveur d'annulations complémentaires de crédits. »

Or, nous savons que, sans y comprendre les 409 millions de crédits supplémentaires pour 1937, le budget de 1938 atteint 12 milliards 41 millions. Les économies n'ont été réalisées, de l'aveu de l'exposé général de cette année, qu'à concurrence de 128 millions.

Sur quelles dépenses pourraient se faire les économies, me demandera-t-on? Messieurs, il n'en est qu'une, une seule qui soit réellement incompressible : c'est la dette publique. Mais nous savons que les conversions possibles ont été faites, ou presque toutes. Parmi les autres dépenses, il en est que le gouvernement peut réduire, et je dois le féliciter de ce que, ces tout derniers jours, il nous ait communiqué des amendements réduisant quelque peu la charge de certains budgets.

D'autres compressions ne peuvent être faites que par le législateur.

La majorité de la Chambre a donné jadis au gouvernement le pouvoir spécial d'augmenter les dépenses de l'Etat. Il s'en est servi, et le montant actuel de nos dépenses n'est, en très grande partie, que la résultante de ces pouvoirs spéciaux.

Nous avons droit à une opération en sens contraire.

Quelles sont les économies proposées jusqu'à présent par le gouvernement dans son budget de 1939?

A la page 79 de l'exposé, il nous cite le chiffre de 291 millions, ce qui, sur un total de 9 milliards et demi de dépenses compressibles, soit par le gouvernement, soit par le législateur, représente un peu plus de 3 p. c.

Ce serait déjà quelque chose, mais, en réalité, je dois bien le dire, ce n'est rien ou presque rien. Nous allons le voir.

Tout le résultat de l'effort du gouvernement consiste à diminuer de 7 millions les dépenses de prévoyance sociale, de 53 millions les dépenses de pensions, avec l'intention de supprimer certains cumuls, de 10 millions en ce qui concerne les travaux et l'entretien.

La différence de 50 millions à la dette publique provient d'une conversion d'emprunts extérieurs. L'exposé nous apprend d'ailleurs, à la page 51, que la charge de la dette extérieure était encore de 691 millions en 1938 et que, pour 1939, elle ne serait plus que de 450 millions.

Quant aux 311 millions de réduction escomptés de la loi sur les allocations de chômage, ce n'est en réalité que le déplacement de la charge fiscale des épaules de l'ensemble des contribuables sur celles d'un non moins grand nombre de contribuables. Ce qui prouve qu'il n'y a guère eu d'économies effectuées jusqu'à présent, c'est que le même tableau nous renseigne que les dépenses de personnel sont en augmentation de 62 millions, les traitements et pensions étant basés sur 105 p. c., et que les dépenses de matériel sont en augmentation de 75 millions.

Toute augmentation du personnel en nombre entraîne fatalement une augmentation des dépenses de matériel et, enfin, les subsides et subventions sont en augmentation de 14 millions.

Deux amendements, qui viennent d'être déposés par l'honorable ministre des finances, aux budgets qui sont déposés au Sénat et aux budgets déposés à la Chambre, nous renseignent qu'à l'heure actuelle, alors que, jusque récemment, 5 p. c. des traitements et pensions en plus représentaient 200 millions, nous renseignent, dis-je, qu'à l'heure actuelle, en raison de l'augmentation en nombre du personnel et des pensionnés, cela représente déjà 212 millions.

Nous sommes loin, messieurs, bien loin, des projets que le gouvernement suisse vient de soumettre à un référendum, qui, paraît-il, a obtenu un succès remarquable, pour couvrir un déficit de 204 millions de francs suisses par 152 millions de francs d'économies et seulement 139 millions d'impôts nouveaux.

Notre gouvernement, messieurs, pouvait-il faire davantage avec les pouvoirs dont il disposait? Sans doute. C'est ainsi qu'il eût pu ne pas augmenter les dépenses de personnel, voire les diminuer en diminuant le nombre des agents de l'Etat au lieu de l'augmenter.

Si l'on tient compte, d'après les renseignements fournis à la commission des finances, d'une part, des nominations nouvelles en plus, — je veux parler de celles qui ont été faites depuis le 1er janvier 1936 jusqu'à la fin de 1938, et, d'autre part, du nombre de fonctionnaires qui, chaque année, prennent leur retraite ou décèdent, je suis convaincu qu'il y a eu, au cours de ces trois années, à peu près quinze mille nominations nouvelles, ce qui a augmenté considérablement la dépense budgétaire.

Il eût pu aussi pousser plus loin certaines compressions de dépenses, notamment sur les indemnités pour prestations spéciales, qui figurent au budget pour 51 millions. Enfin, il eût pu, en tout cas, faire au parlement des propositions de modifications d'ordre légal. Au lieu de cela, messieurs, il nous propose seulement de lui attribuer le droit d'en opérer pour ne plus déséquilibrer le budget.

Je suis tout prêt à lui accorder ce pouvoir, parce que je reconnais toutes les difficultés de pareil tâche, comme j'en sais toute la nécessité. Avec la législation actuelle qui régit nos dépenses, notre situation budgétaire est intenable, alors même que le gouvernement renoncerait enfin à augmenter la charge budgétaire par l'accroissement des effectifs et même si à la retraite ou au décès de membres du personnel il cessait de les remplacer tous.

Pourquoi la situation budgétaire est-elle intenable? C'est bien simple : c'est que malgré le milliard d'impôts nouveaux, malgré les 200 ou 250 millions qu'on attend d'un contrôle plus strict, l'index exerce chez nous une action beaucoup plus étendue sur les dépenses que sur les recettes. Il y a plusieurs années déjà, j'ai dit que là est la source de nos misères financières. Aujourd'hui, un tableau, que nous devons à l'honorable ministre des finances et qui figure à la page 11 de l'exposé, en fournit la preuve évidente.

Les dépenses, influencées par l'index, ont subi en trois ans, de décembre 1935 à décembre 1938, une augmentation de 2,014 millions, soit un peu plus de 30 p. c. Cette augmentation est de 34 p. c. pour les dépenses pour le personnel et les pensions de toute nature, et elle est même de 50 p. c. pour les pensions civiles et militaires.

Or, pendant la même période, l'index n'a augmenté que de 17 p. c.

Le même tableau nous renseigne sur l'augmentation du rendement des impôts, en y comprenant 625 millions de nouveaux impôts perçus déjà en 1938. Or, l'augmentation depuis fin décembre 1935 est tout juste en trois ans de 1,619 millions, soit un décalage de plus de 400 millions par rapport à l'augmentation des dépenses. Cependant, messieurs, le même exposé nous renseigne sur le rendement des impôts, celui des impôts dits directs, qui est en accroissement de 30 p. c., soit 789 millions sur un rendement de 2,610 millions en 1935, alors que les impôts dits indirects ne sont que de 820 millions sur un rendement de 5,720 millions en 1935, soit un peu plus de 14 p. c. seulement.

Pourquoi cette différence dans l'accroissement? C'est d'abord parce que le rendement des douanes n'augmente guère avec l'index. Vous savez que les droits de douane sont presque tous spécifiques et non *ad valorem*. C'est ensuite parce qu'il n'est plus possible, il faut le reconnaître, de majorer les droits de douane, d'accises et les droits d'enregistrement, qui constituent les deux tiers de nos ressources fiscales.

L'an dernier, un tableau qui nous avait été remis pour le nombre des pensionnés nous a permis de constater que les pensionnés de l'Etat, à un titre quelconque, étaient au nombre de 806,000. J'ai demandé ce même tableau pour l'année en cours. Il n'a sans doute

pu être établi encore, mais l'honorable ministre des finances nous dira, sans doute, que ce chiffre sera encore accru. Augmenter constamment le taux des impôts dans la mesure nécessaire, pour rejoindre d'année en année l'augmentation des dépenses pour le personnel et les pensions, surtout quand on en augmente indéfiniment le nombre, serait une naïveté indigne d'un gouvernement et d'un parlement.

A diverses reprises, le gouvernement nous a fait remarquer que l'index des prix de détail n'a pas baissé comme l'index des prix de gros et que c'est là une des causes de notre déficit budgétaire. C'est exact, et c'est compréhensible. Depuis le mois de mars 1935, les prix de gros ont monté de 464 points à 702 points en juillet 1937, soit plus de 50 p. c. Au mois d'août dernier, ils étaient descendus à 620, soit 34 p. c. de plus qu'en mars 1935. Or, les prix de détail n'ont augmenté que de 25 p. c. Cela ne veut pas dire, messieurs, que cette augmentation ne soit pas importante. Elle est excessive, et je puis rappeler ici — c'est le seul point sur lequel j'étais d'accord avec M. van Zeeland en 1935 — que nous avions prévu l'un et l'autre qu'à la suite de la dévaluation les prix auraient pu augmenter de 15 p. c. Or, l'index a augmenté de 25 p. c. Vous savez, messieurs, ce que représente une marge supplémentaire de 10 p. c. pour l'économie générale et notre budget, que ces 10 p. c. surchargent de plus d'un demi-milliard.

Cela doit surtout attirer notre attention lorsqu'on consulte les statistiques relatives à l'augmentation de l'index dans d'autres pays. Le dernier bulletin de la Banque Nationale nous renseigne de combien peu l'index a augmenté dans les principaux pays, l'Angleterre, les Pays-Bas, la Suisse, la Suède, l'Allemagne et les États-Unis d'Amérique. Ces chiffres sont frappants.

Voyons l'Angleterre : en juillet 1937, l'index était 155; en juillet 1938 il n'était augmenté que d'un point : 156. Les Pays-Bas : juin 1937, index 137.9; juillet 1938 : index 138.7. La Suisse : juin 1937 : 137; juillet 1938 : 137. En Suède, où il existe un index trimestriel, celui-ci varie de 162, en juillet 1937, à 166 en juillet 1938. Allemagne : juin 1937 : 125.3; en juillet 1938 : 126.8. États-Unis d'Amérique : juin 1937 : 88.9; en juillet 1938 : 86.6.

Il y a donc là entre ces index et le nôtre une différence hautement préjudiciable pour notre pays, puisque l'index commande nos affaires extérieures. Pourquoi les prix de gros sont-ils descendus de 16 p. c. depuis juillet 1937 jusqu'au mois d'août 1938? Sans doute, parce qu'ils étaient trop élevés pour le commerce international. On a compris, sans doute, que les prix de gros devaient diminuer si l'on voulait tout au moins conserver la clientèle extérieure. C'était indispensable, nos importations ayant diminué dans la mesure sensible que l'on connaît.

Pour un seul mois, le mois d'août 1937, comparé au mois d'août 1938, il y a une diminution de 3,245,000 quintaux métriques et de 332 millions en valeur. C'est le dernier mois dont j'ai trouvé les chiffres. Que sera-ce quand nous comparerons les résultats du mois de septembre 1937 à ceux du mois de septembre 1938, le mois de septembre 1937 ayant donné encore 1.8 million de quintaux métriques de plus que le mois d'août 1937 et 200 millions en valeur?

Peut-il alors, messieurs, être question d'augmenter davantage les charges fiscales qui grèvent toujours l'industrie et le commerce? Poser la question, c'est la résoudre. L'augmentation entraînerait fatalement une hausse du chiffre de l'index, ce que nous devons éviter à tout prix. Dans notre pays, les compétences ont toujours estimé, et l'expérience leur a toujours donné raison, qu'il faut obtenir l'augmentation de nos recettes fiscales de l'augmentation du volume des affaires (*marques d'approbation sur de nombreux bans*), et non de l'augmentation du taux de l'impôt.

N'oublions pas d'ailleurs qu'en 1933, à cause de la crise, nous avons augmenté le taux de nos impôts, tant indirects que directs, de manière à leur faire produire 2 milliards de plus. Quelles en furent les conséquences? C'est qu'en 1936, avec un index inférieur de 100 points à ce qu'il était en 1927, il a dû être payé, du chef de droits de douane et d'accises, 1,100 millions de plus qu'en 1936, et qu'en 1938 il aura été payé encore 200 millions de plus qu'en 1936, sans que la situation économique se soit améliorée, bien au contraire.

J'ai ici, messieurs, le compte des charges fiscales imposées à une industrie métallurgique en 1936, alors que cette société n'a pu donner un dividende à ses actionnaires en 1936 pas plus que pendant les cinq années antérieures. Ce compte s'élève à 7 millions 912,000 francs, dont voici le détail : taxe de transmission sur les achats, 2,270,000 francs; contribution foncière, 1,736,000 francs; voirie, 536,000 francs; taxe sur personnel occupé, 237,000 francs; taxe sur moteurs, chaudières, etc., 1,332,000 francs; taxe sur extraction de houille, 182,000 francs; redevance au domaine, 37,000 francs; taxe sur fonds publics à la cote, 41,000 francs; impositions diverses, 1,536,000 francs; soit, au total, à peu près 8 millions.

Faut-il s'étonner alors, messieurs, que le titre de cette société, coté à la Bourse 1,800 francs avant-guerre, ne cote plus, à l'heure actuelle, que 1,200 francs-papier!

Il ne pourra donc être question d'aggraver encore le fardeau fiscal qui pèse déjà si lourdement sur le commerce et l'industrie

et, par le fait, sur l'index et sur notre économie. Pour augmenter notre production et faciliter son écoulement, il importerait plutôt de réduire les taux de notre fiscalité. Mais, pour réduire ces taux, comme pour réaliser la simplification fiscale, qui par elle-même réduirait déjà les dépenses de personnel, il faut commencer par réduire le montant de nos dépenses.

Le gouvernement, messieurs, a pris cet engagement en naissant. S'il veut réellement tenir sa parole, je veux, à mon tour, l'assurer de ma confiance et de mon concours, mais je ne puis les donner qu'à ce prix. (*Applaudissements sur les bancs catholiques et libéraux.* — *L'orateur reçoit les félicitations de ses amis politiques.*)

M. le président. — La parole est à M. Philippart.

M. Philippart (*à la tribune*). — Mesdames, messieurs, le remarquable exposé de M. De Winde a retenu justement l'attention de la Chambre. Il était hautement instructif. Tous les compartiments des budgets financiers ont été par lui explorés et je pense qu'aux conclusions qu'il a présentées la Chambre doit donner son adhésion.

L'étude attentive des budgets d'ordre financier appelle deux observations liminaires, à mon sens : le pays doit savoir gré à l'éminent homme d'affaires qu'est l'actuel ministre des finances. Avec une amabilité sereine et une volonté appliquée, il a résolu de mettre nos finances en ordre. L'exposé général du budget est loyal; il donne la sensation justifiée qu'un terme est apporté ou sera apporté aux errements financiers d'hier et d'avant-hier et que le gouvernement, se dégageant de conceptions fumeuses et aventureuses, veut approprier les dépenses du ménage Belgique aux revenus de cette communauté.

Le redressement opéré ou esquissé tout au moins avec netteté constitue l'approbation la plus autorisée de la sagesse qui a inspiré les résolutions du bloc catholique belge du 10 avril dernier. Hélas! notre cri d'alarme était justifié.

L'enflure incessante des dépenses ordinaires, la mégalomanie des dépenses extraordinaires : 8 milliards en trois ans, l'excès des charges fiscales toujours en progression, une trésorerie plus que gênée jusqu'à l'emprunt récent d'un milliard, une rente tombée à 84 et relevée à 89 seulement après avoir connu le 103, autant de causes de légitime angoisse.

Le parti catholique peut être satisfait du service éminent qu'il a rendu au pays et au gouvernement lui-même. Et comment ne pas souligner le rôle de vigie attentive de notre sympathique collègue M. Emmanuel De Winde, qui avait, déjà il y a un an, dégagé tout l'artifice de l'équilibre du budget de 1938. Voilà qu'en dépit des 600 millions d'impôts nouveaux, cet exercice va, alourdi du précédent, donner un mali de 754 millions.

Caractère du budget de 1939.

Il constitue une transition vers le redressement. La sincérité du ministre des finances n'en fait pas mystère. Pour réaliser l'équilibre, il a fallu faire appel à toutes les ressources que l'exposé des motifs mentionne loyalement.

Mieux valent ces expédients que la sous-évaluation des dépenses et l'exagération des prévisions de recettes qui avaient caractérisé le budget de 1939.

Nos dépenses dépassent de 2,116 millions, en 1938, celles de 1935. Mais à cette majoration, il échet d'ajouter, pour faire le compte exact : 120 millions, du fait que les traitements ne sont plus portés que pour 94 p. c., c'est-à-dire déduction faite de la retenue pour pensions des veuves et orphelins; 100 millions pour le détestable fonds de dotation des pensions de vieillesse; 600 millions d'économies faites au préjudice des porteurs de rentes en fonction de la dévaluation monétaire, de la conversion dite libre des rentes et des accidents monétaires de pays étrangers.

D'où il conste que la majoration réelle des dépenses publiques est, en trois ans, de 2,916 millions, soit plus de 30 p. c. du chiffre global du budget de 1935. Qui ne voit qu'à pareille cadence, le pays courait tout droit au cataclysme : nouvelle expropriation monétaire, graves perturbations sociales, écroulement de nos libres institutions peut-être.

Pour être exact, il faudrait encore ajouter nombre de crédits portés à l'extraordinaire et qui n'ont rien à voir avec l'enrichissement du patrimoine national, ni du domaine public de l'Etat, ni avec des investissements réellement productifs.

Ainsi en est-il de l'article 7 du budget extraordinaire : crédit de 25 millions pour subsides ou avances aux communes nécessiteuses; article 10, primes pour la construction de maisons à bon marché, 15 millions; article 30, subsides pour la construction d'écoles, 14 millions; articles 79 à 82, subsides aux communes pour la voirie communale, subsides aux provinces et aux communes pour l'exécution de travaux publics, urbanisation d'agglomérations urbaines, subside à l'exposition de l'eau; ensemble : 94 millions.

Crédit de 50 millions pour la colonie, prélevé, à tort à mon sens, sur le budget extraordinaire et qui n'enrichira en rien le domaine public de la métropole et ne sera générateur d'aucuns revenus pour la Belgique. S'il peut s'agir d'une dépense extraordinaire, ce ne peut être que dans le cadre du budget colonial.

M. Piérard. — Comment nier que des crédits pour construction d'écoles, pour ne citer que ceux-là, n'enrichissent pas le pays? Vous dites que cela n'enrichit pas le domaine public. Voilà précisément où nous ne pouvons pas être d'accord. Quant au subside de 25 millions aux communes nécessiteuses, je dois dire qu'il est des communes qui sont dans une situation misérable, où la matière imposable est inexistante et où l'Etat doit intervenir.

M. Philippart. — Je considère que cette aide apportée par l'Etat aux communes et aux provinces, de même que les subsides pour ériger des écoles, doivent être prélevés sur le budget ordinaire de l'Etat. Quant au crédit de 25 millions pour soulager les communes en détresse, je n'en discute pas maintenant l'opportunité, mais je proteste contre ce prélèvement de 25 millions à charge de l'emprunt.

Article 87 : Subsides pour électrification des écarts, 2 millions.

Total des crédits, de leur nature nettement ordinaires : 200 millions.

Néanmoins, il a fallu recourir à des compléments de recettes détournées de leur affectation normale :

1° 100,000,000 de francs sont prélevés sur les droits de succession qui eussent dû aller à l'amortissement de la dette;

2° 59 millions sont demandés au boni de 1933 qui eussent dû recevoir la même affectation;

3° 311 millions sont escomptés de l'application d'une réforme de l'assurance-chômage, réforme bâclée par la Chambre, inapplicable telle qu'elle est sortie de nos délibérations, génératrice non d'un allègement, mais d'une accentuation massive de la charge budgétaire,

Ainsi, ces 470 millions, près d'un demi-milliard, sont encore à considérer dans l'économie pénible de l'équilibre budgétaire.

L'avenir.

Encore si l'on pouvait escompter pour un proche avenir le relèvement de notre activité économique et de notre commerce extérieur, qui en est la mesure.

Mais cet espoir est grevé de tant d'hypothèques!

D'aucuns pensent qu'il ne faut pas entretenir de fallacieuses illusions et que notre vie difficile d'aujourd'hui sera vraisemblablement la norme pour longtemps. Les moins optimistes appréhendent le retour d'années aussi pénibles que celles que nous avons vécues au début de cette décade.

La folie ruineuse des armements déclenchée par des empires de proie, l'appauvrissement progressif de l'Europe, les méfaits des autarcies et de leur économie amoralisée, l'expropriation de marchés lointains, pourraient réduire encore et massivement notre activité économique et amenuiser notre standard de vie.

Fermant les yeux pour ne point voir, ceux-là dont ces réalités dérangent l'optimisme dépensier, d'enjoindre au gouvernement de faire des miracles, de trouver et d'appliquer une politique économique qui nous rende les belles années de l'euphorie et permettre de poursuivre la politique de facilité, il serait cruel, et combien ruineux, de confier à ces marchands d'orviétan les leviers de commande pour quelques mois. La retentissante faillite du planisme n'est-elle pas une leçon de choses?

Foin des rêveurs impénitents et des encyclopédistes livresques! Pour conduire la barque de l'Etat dans une mer agitée et criblée de récifs, il nous faut des pilotes expérimentés, au clair sang-froid, et non des savants économistes de la stratosphère, moins encore des servants de l'électoratisme.

Mais alors? Posons le problème :

Pays de petites gens; fortunes rares et limitées;

Ressources naturelles fort pauvres, en dehors de la vaillance laborieuse de nos travailleurs intellectuels et manuels;

Charges fiscales démesurées, dont tous les ministres des finances disent qu'il faut les réduire, et à quoi chacun ajoute; ces charges absorbent les 14/60es des revenus généralement quelconques du pays;

177,000 chômeurs;

Impossibilité d'aggraver ce faix, à péril de ruiner l'esprit d'entreprise et d'enervier la production;

La rente à 89 et le marché prêt à se ratatiner comme une peau de chagrin, si nous ne faisons pas machine arrière.

De tout cela se dégage, impérieux et brutal comme une évidence, le devoir : contenir et réduire ensuite notre train de maison, tout comme un vulgaire bourgeois ou une honnête ménagère. Sinon? Sinon, nous connaîtrons les aventures, l'inflation peut-être, la poursuite de la monnaie ensuite, avec tout son désolant cortège de ruines et d'iniquités.

Peut-on rappeler, maintenant que s'achève la révolution des phénomènes consécutifs à la dévaluation, que cette dernière application de la chirurgie monétaire ne fut qu'une massive piqûre de caféine, aux effets fugitifs et fallacieux?

Pouvoirs spéciaux.

Consentir de l'impossibilité d'imposer à notre économie débilisée de nouvelles charges fiscales, non pour ménager les riches, comme le dit une désuète démagogie, mais pour servir les masses et le pays lui-même, le gouvernement proclame sa volonté de contenir dans ses prévisions l'équilibre budgétaire. Il doit en être félicité.

Parce qu'il entend tenir parole et ne pas leurrer un peuple épris de loyauté, parce que, aussi, il veut épargner aux Chambres la cascade de transferts et de crédits supplémentaires, le gouvernement demande au parlement des pouvoirs spéciaux.

Ils sont prudemment limités :

Autorisation d'opérer les transferts de crédits, d'articles qui dégagent des excédents à des articles qui marquent une insuffisance;

Faculté de prendre les mesures utiles en cours d'exercice, même d'ordre législatif, hormis la fiscalité, pour que ne puisse être crevé le plafond budgétaire;

Contrôle de ces mesures par les Chambres.

Ainsi, dit-on, le gouvernement pourrait, sans intervention préalable des Chambres, ne pas appliquer, dans toutes ses vicissitudes et dans sa rigoureuse intégralité, l'échelle mobile des salaires et pensions, en fonction de l'indice-nombre.

Mais oui, s'il l'estime nécessaire après épuisement des autres moyens de contenir le budget dans ses limites.

Déjà, et sans intervention des Chambres, il le peut pour tous les fonctionnaires, agents et salariés de l'Etat. Pourquoi soustraire à l'éventuelle mesure de salut public le clergé, les magistrats et les instituteurs? Mieux vaudrait appliquer, tout temporairement, une retenue de 2 1/2 p. c. ou de 5 p. c. que de fermer les guichets pour tous ou de faire donner la planche à billets.

La composition électorale du gouvernement et le contrôle des Chambres et de l'opinion publique nous garantissent contre l'usage abusif de pareille prérogative.

On a dit : « Le parlement n'a qu'à prendre lui-même ses responsabilités et décréter les économies temporaires qui s'imposeraient. Je suis sceptique. Le passé, proche encore, nous renseigne sur l'énergie toute relative du parlement aux prises avec les sollicitations et les oburgations des diverses clientèles politiques.

Je fais confiance au gouvernement. Je n'ai qu'une crainte, — je parle en mon nom personnel, — c'est qu'il ne demande pas un mandat assez étendu pour que puissent jouer, dans leur nécessaire ampleur, le rôle et la responsabilité de l'exécutif.

De tous côtés, on réclame le renforcement de l'autorité et des attributions gouvernementales sous le contrôle du parlement. Les défenseurs les plus sincères du régime représentatif en font la condition indispensable du salut de nos libertés démocratiques. Il serait étrange et profondément décevant qu'un gouvernement présidé par l'un des plus éminents mandataires socialistes, et associant dans son sein les diverses branches de l'opinion publique constitutionnelles, n'obtienne pas cette marque de confiance et de mandat délimité.

Messieurs, ce n'est pas tout de proclamer que nous voulons maintenir le budget dans ses limites. Si les dépenses publiques, pour quelque raison que ce fût, venaient à augmenter, que pourrait faire le gouvernement, que devraient faire les Chambres? Chercher sans désespérer et trouver les sources d'économies possibles. M. De Winde a présenté d'intéressantes observations au sujet de quelques-unes d'entre elles. Il a dénoncé l'inflation incessante du nombre des fonctionnaires, la multiplication des rouages de l'Etat, la majoration massive de la charge des pensions et du nombre des pensionnés. Il n'est pas possible de poursuivre cette ascension illimitée. Nous avons, messieurs, signalé au gouvernement quelques-unes des compressions possibles. Il y a dans certains départements ministériels des économies non négligeables à opérer. Si, dans tel département, un inspecteur spécial des finances ne suffit pas, je prie M. le ministre des finances d'en nommer deux. Ainsi, au département de l'instruction publique, les dépenses ont passé de 35 millions avant-guerre, soit 350 millions de francs-papier, à 1,250 millions de francs. Ce n'est pas qu'aucun de nous veuille limiter les sacrifices nécessaires pour doter le pays d'un excellent enseignement public à tous les degrés. Mais il est certain, l'interpellation de juin dernier l'a mis en lumière, je pense, qu'il y a, en matière d'enseignement, une facilité, un laisser-aller, des gaspillages, qui appellent des remèdes immédiats. Ainsi, il n'est pas tolérable, dans l'enseignement moyen, que 65 p. c. des élèves ne paient aucun minerval, que, dans certains établissements, 90, voire 98 p. c. des élèves soient exonérés de toute contribution aux frais de la formation qui leur est donnée. Il n'est pas tolérable que le minerval des quelques élèves qui l'acquittent intégralement n'ait été majoré que dans le rapport de 2 1/2 ou 3 par rapport à l'avant-guerre. Il y a là, monsieur le ministre, une source de recettes bien légitimes pour l'Etat, sans qu'il puisse ni doive en résulter une entrave quelconque pour les élèves bien doués et quelle que soit leur condition sociale, à leur accession aux écoles moyennes, voire à nos universités.

En fait, messieurs, depuis quelques années, nous nous sommes crus riches, très riches, et il n'est pas de domaine où l'on n'ait été trop large. Laissez-moi encore, à titre d'exemple, vous signaler deux domaines où, à mon sens, des réformes pourraient être utilement apportées.

L'aide à prêter aux familles nombreuses est une nécessité sociale, morale et patriotique. Il ne peut être question d'y toucher. Mais pourquoi faut-il servir des allocations familiales à des foyers qui ont un enfant, deux enfants?

Au lieu d'aider massivement les familles nombreuses qui en ont besoin, on gaspille nombre de dizaines de millions à servir des rentes de 18 fr. 50 c. et 30 francs à des familles qui ont un ou deux enfants. Et pourquoi faut-il que le bénéfice de ces allocations soit donné indifféremment à toutes les familles quelles que soient leur condition sociale, leurs ressources, leur fortune? Est-il vraiment indispensable que l'homme doué de larges revenus, pourvu d'une grosse fortune, ayant un seul enfant à sa charge, reçoive 18 fr. 50 c. par mois pour payer quelques-unes de ses cigarettes?

M. Fischer. — C'est vrai, non seulement pour les allocations familiales, mais aussi pour tous les autres avantages fiscaux, réductions aux chemins de fer et autres, qui ne se justifient en aucune façon pour les familles nombreuses aisées.

M. Heyman. — C'est le principe de la compensation.

M. Philippart. — Pourquoi faut-il qu'on ait, dans ces dernières années, multiplié à l'infini, comme si tout cela ne coûtait rien, les libres-parcours et les réductions aux chemins de fer et pour la plupart des moyens de transport en commun? Que de catégories de privilégiés! Quatre-vingts pour cent des voyageurs ne payent pas leur coupon intégral; 20 p. c. seulement des voyages sont payés au prix normal. Et pourtant la Société des Chemins de Fer fera cette année une perte nette d'environ 250 millions.

Je comprends qu'on maintienne les réductions de tarif pour ceux qui voyagent en groupe ou en faveur de ceux qui, effectuant des voyages réguliers et fréquents, constituent une clientèle avantageuse. Je ne puis admettre qu'à l'aveugle, comme si nous regorgions d'aisance et de richesses, on jette à la tête de bénéficiaires innombrables des rentes superflues ou des réductions ferroviaires qu'ils ne demandent pas et dont ils n'ont pas besoin, eu égard à leur fortune ou à leurs ressources personnelles. Observons en passant que le coupon normal de chemin de fer en Belgique est sensiblement en dessous du tarif d'avant-guerre en francs-or.

Et l'I. N. R., ses prodigalités, son personnel démesurément gonflé, son palais insolemment coûteux! Voilà, monsieur le ministre, quelques indications qui soulignent l'urgence de réformes. Ce ne sont que des exemples. Tous nos services publics, toute notre administration ont été gérés depuis des années comme si les ressources devaient s'enfler indéfiniment. Petit pays de modestes gens, disposant de moyens limités, nous devons nous résoudre à vivre, tout comme l'honnête ménagère, selon nos moyens. Nous devons nous y résoudre au risque de connaître des lendemains singulièrement inquiétants.

Messieurs, laissez-moi, en terminant, attirer l'attention de la Chambre sur le processus des phénomènes sociaux, économiques et financiers qu'a connus un pays voisin qui nous est tout particulièrement cher et qui, pour n'avoir pas observé la mesure dans l'administration de la chose et des finances publiques et la modération dans les progrès sociaux, a connu un destin qui nous alarme et qui nous pèse. Il a suffi de deux ans de gouvernement mal avisé, peu éclairé, imprudent, pour conduire la France aux abîmes, faire descendre le franc français verticalement, anéantir la moitié de l'encaisse-or de l'institut d'émission, gonfler formidablement en quelques mois la dette publique, créer un état d'agitation sociale et de malaise économique qui ont fait glisser la France sur la pente de la décadence, au point de menacer gravement ses destinées, nécessaires à la paix du monde et au progrès de l'humanité.

La France, aujourd'hui même, se trouve dans une situation inquiétante. Tous les membres de cette Chambre, j'en suis convaincu, souhaitent que la France se relève, que le dernier mot reste à la légalité et que demain nous soyons témoins du vigoureux redressement de la grande nation amie, redressement dont elle a si souvent donné l'exemple dans l'histoire.

Pour épargner à notre pays l'épreuve angoissante qui étire la France, je prie instamment le gouvernement de considérer les nécessités de l'heure, de réaliser les réformes possibles et les compressions budgétaires nécessaires, d'avoir le courage et l'énergie de les appliquer dans le seul souci de l'intérêt public. (Très bien! à droite.)

M. le président. — La parole est à M. Hoyaux.

M. Hoyaux (à la tribune). — Monsieur le ministre, messieurs, il a été fait allusion au cours des discussions engagées au sein des partis et dans cette Chambre, à propos des budgets financiers, à des dépenses intéressant spécialement le domaine de l'instruction publique.

J'interviens dans ce débat avec le désir de dissiper, par une explication franche, certains malentendus.

Hier, l'honorable M. Allewaert signalait que les dépenses pour les établissements d'instruction publique augmentaient de façon anormale, alors que le nombre d'élèves avait diminué de 50,000 pour l'ensemble du pays.

Dernièrement, à la Fédération des associations et cercles catholiques, M. De Winde disait :

« Presque un quart du revenu mobilier est prélevé par l'Etat, proportion qui n'est atteinte dans aucun pays. Le revenu du travail est logé à la même enseigne. Seuls jouissent d'un traitement de faveur, à la commune ou à la province, ceux dont le revenu fixe, garanti par les pouvoirs publics ou le patronat, ne pâtit pas de la crise. »

Et dernièrement, quelqu'un observait :

« Avant la guerre, l'Etat intervenait pour les traitements des instituteurs à concurrence de 15 millions et demi. En 1936, pour 705 millions. Ces dépenses sont donc multipliées par 45.5. »

L'attitude de certains catholiques nous étonne vraiment. Elle étonnera également, je suppose, les membres de la Fédération des instituteurs chrétiens, car c'est sans doute à la demande de ceux-ci que MM. les catholiques ont contribué à l'augmentation des budgets de l'Etat, des provinces et des communes :

a) Paiement par l'Etat des subsides-traitements aux membres du personnel de l'enseignement libre;

b) Egalité des pensions payées par l'Etat aux membres des deux enseignements;

c) Paiement par les provinces de fournitures classiques;

d) Paiement par les communes du service médical et interventions diverses dans la construction de réfectoires, vestiaires, etc.

Et puis, messieurs les catholiques, pourquoi soulever la question de l'augmentation des dépenses, pourquoi parler d'économies dans le domaine scolaire au moment où vous réclamez le paiement direct et complet des professeurs des écoles normales et professionnelles libres et au moment où l'organisation syndicale chrétienne demande au parlement de s'intéresser à la question du reclassement des instituteurs?

Pour M. De Winde, député catholique, il y a des traitements de faveur. Mais les instituteurs catholiques ne partagent certes pas cette opinion, puisqu'ils protestent, d'accord avec le front commun, contre le fait que les traitements payés aux membres du personnel enseignant — aux jeunes surtout — sont dérisoires.

La question a été souvent évoquée dans cette Chambre. Des cris d'alarme ont été poussés. Des promesses ont été faites, car on a reconnu que la péréquation de 1928 avait déclassé l'instituteur. L'injustice a été alors reconnue par des députés qui siègent encore dans cette Chambre.

Par M. Van Hoeck : « La péréquation générale, telle qu'elle a été répartie entre les différents départements, traite encore une fois le personnel enseignant primaire, en comparaison de ses collègues des autres ministères, comme le moins bien partagé. »

Par M. Debacker : « La péréquation actuelle des traitements des instituteurs est une mauvaise péréquation, parce qu'elle s'appuie sur une loi qui, de l'aveu de tous les groupes de cette Chambre, propose une injustice et une méconnaissance à l'égard du personnel enseignant. Pour tous les autres, il y avait de l'argent dans les caisses. »

Par M. Poncelet : « Nous sommes persuadés qu'on ne peut assez bien traiter les instituteurs; nous voudrions leur donner plus. »

Par M. Vauthier, ministre : « Evidemment, si nous avions pu faire davantage, nous n'y aurions pas manqué, mais vous connaissez le problème financier devant lequel le gouvernement se trouve. »

Par M. Marck, rapporteur : « Si je pouvais voter aux instituteurs un traitement de début de 16,000 francs, je le ferais volontiers. »

Ces observations se justifiaient. Avant 1928, l'instituteur touchait en moyenne 57.5 p. c. du traitement du professeur. Après la péréquation, le pourcentage tombait à 50. Et l'on comprend pourquoi M. le ministre des finances, en 1928, avait promis de porter remède à cette situation aussitôt que possible.

Mais que de déboires, que de déceptions depuis lors! Et dans le film des efforts tentés depuis 1936, on dégage bien des promesses!

Le 16 septembre 1936, M. Hoste exprimait à une délégation de la C. G. T. B. et du P. O. B. son désir de voir aboutir la réforme à minimum de 1,500 francs par mois à 23 ans.

En décembre 1936, MM. Spaak et Vandervelde marquent leur accord sur la revendication proposée, et M. Spaak prononçait alors sa phrase célèbre : « Les instituteurs et les mineurs sont les deux catégories sociales les plus sacrifiées en Belgique. »

Le 18 février 1937, 150 délégués du front commun venaient voir des parlementaires appartenant à tous les partis. Des promesses!

Le 4 mars 1937, M. Hoste déclare : « Je suis d'accord pour déclarer que le traitement des instituteurs a également son importance en ce qui concerne l'enseignement lui-même. En conséquence, si nous voulons que nos populations soient mieux armées pour la lutte pour la vie, nous devons faire le nécessaire pour que les instituteurs puissent accomplir leur tâche dans des conditions convenables. »

Ce langage est d'or. On dit : A quand des actes!

Le 1er avril 1937. Réunion de la commission paritaire. M. Hoste marque sa sympathie pour la formule de reclassement.

En juin 1937, M. Hoste dit qu'il établira son budget en tenant compte du vote d'un barème nouveau.

Le 17 mai 1938, on lit dans la déclaration gouvernementale : Comme il a été promis antérieurement, les traitements des jeunes instituteurs seront réexaminés...

Et nous voilà fin novembre 1938. Il n'y a rien. Si... accumulation de promesses; car, entretemps, il y a des interventions parlementaires.

Pour faciliter la tâche du gouvernement, les amis des éducateurs font des retraites successives.

Ils réduisent successivement les barèmes à 16,000-32,000 et puis à 15,000-31,000. Ils ont l'impression, à un certain moment, qu'une répartition de 40 millions pourrait être faite, mais M. Soudan échoue avec ses projets financiers et l'on ne parle plus des 40 millions.

M. le premier ministre dit même à une délégation : « Je ne puis pas tenir ma promesse, car je n'ai pas d'argent... »

Le personnel enseignant a assisté à cette reculade. Il est découragé, aigri. Il s'accroche aujourd'hui à un principe — comme un nau-

fragé se cramponne à une bouée — : c'est l'assimilation entre l'instituteur de l'Etat et celui de la commune. Monsieur le ministre, on peut reconnaître ce principe par une loi de cadre.

En faisant cette reconnaissance, vous ferez un geste symbolique. Ce geste n'a rien à voir avec l'équilibre budgétaire. Il n'entraînera pour vous aucune dépense, mais il constituera l'engagement du gouvernement d'assurer, aussitôt que les circonstances le permettront, le reclassement des membres du personnel enseignant.

Faites cela, monsieur le ministre; vous rendrez un peu d'espoir à ceux qui veillent sur l'instruction et l'éducation de nos enfants.

Faites cela, vous participerez ainsi à une œuvre sociale, à une œuvre nationale. (*Très bien! sur plusieurs bancs.*)

M. le président. — Nous poursuivrons demain la discussion des budgets d'ordre financier pour l'exercice 1939.

— La séance est levée à 17 h. 50.

De vergadering wordt gegeven te 17 u. 50.

Demain, séance publique à 14 heures.

Morgen, openbare zitting te 14 uur.

QUESTIONS. — VRAGEN.

Des questions ont été remises au bureau par MM. Butaye, Elias, Missiaen, Schevenels et Truffaut.

Vragen werden ter tafel gelegd door de heeren Butaye, Elias, Missiaen, Schevenels en Truffaut.